

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Maurittii Gudeni Historia Erfurtensis Ab Vrbe Condita Ad Reductam

Gudenus, Johann Moritz von

Erfurti, 1675

Historiae Erfvrtensis Liber I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11903

HISTORIAE
ERFVRTENSIS
LIBER I.

ERFORDIA S. Moguntinae
Sedis filia, Thuringiae
Metropolis, communi
rerum humanarum fato
exilibus initiis nata, cre-
vit, floruit, adolevit, ce-
cidit, nec sanctam Matre

minus respexit, quam cum jacuit; Scilicet
malis, quibus culpâ suâ premebatur, obsti-
nator, ei offensa, cujus amorem & consilia
respuerat: Verum licet discola, tamen fi-
lia mansit. Igitur mater in jacentis auxi-
lium nunquam non prona, donec tandem
iterum erexit diu reluctantem. Hæc nar-
rare mihi consilium est cum studio veri-
tatis.

Ad Geram fluvium, quem Gabreti mon-
tes in hanc Thuringiæ planitiem effun-
dunt, non Conditoris cujusdam destina-
tione, sed fati, conjunctis è vicis & tuguriis
Urbs hæc concrevit. † Quippe Majores
nondum illecebris corrupti, umbrâ arbo-
ris, vel intexto cespite contenti, non illis
Urbs, non fixa sedes, nisi quod fatorum
spicas expectarent, post greges per campos
& nemora, virtutes suas circumtulerunt.

† Majorum
vivendi ra-
tio.

A

Per-

Perstitit innocens felicitas, usque dum gentium illi fluctus omnem fermè Europam inundarunt : † Attila ex Pannoniis exercitu quadringentorum millium venit, Thuringi vix antea a vitis circa Isalam sedibus à Clodio (a) Francorum secundo rege pulsi, ex utique Duisburgo (b) Onistrutæ & Geræ fluenta infederant, exilium in patriam mutaturi. Illa (c) è saxeis Eichsfeldiæ montibus supra Dingelstadium scaturit, inde longissimo tractu septentrionalem Thuringiam interfluit, variis postmodum rivis auctior ipsaque Gerâ propè Gøbesen receptâ, Finnicos montes ad Saxenburgum (d) perrumpit, ac verso ad Austrum fluxu patriæ orientales terminos alluit, donec limitantem eandem Salam infra Naumburgum subit. Attilæ viribus impares Thuringi, donis & subjectione hostem conciliarunt, postea expeditionis socii. Cæso in Catalaunicis Campis Tyranno, & in latibula reverso, † ne segreges per calamitas iterum obrueret, arces extruere, sua jungere mapalia cœperunt, ut viribus unitis fortiores certatim omnes excubarent.*

† Attilæ adventus.

† Causam urbibus excubiendi præbet.

* ccccl.

Præ-

- (a) Aimoinus lib. 1. cap. 4. quem sequitur Joannes de Bussieres Hist. Franc. lib. 1. c. 4.
 (b) Alii Disparjum, Duispargum & aliter vocant, de quo ejusque situ varia apud Chifletium in Anastasi Childerici Regis cap. 1. in Clodio.
 (c) Bussier d. lib. 1. c. 24. de anne Onestrud ait : quis ille fuerit certo non scitur. Sed nobis in his partibus est notissimus.
 (d) Situs loci fabula causam dedit, quasi arte perrupti montes, & antea in aquis stagna venit Thuringia.

(a) Præsertim † pinguis gleba, quam Gera † Erfordia
 eo loci humectat, ubi colles in planitiem *initia, situs,*
 utrimque recedunt, agricolas invitavit, illi *nomen.*
 fluminis commoditate, campisque inducti,
 ad Geræ vadum propè collem, (b) cui ar-
 cem aut venaticam domum Rex Thuringo-
 rorum Meroveus imposuerat, tuguria fi-
 gunt, hinc Gerfurdia (c) hodia Erfordia sur-
 rexit. Hæc cum reliquâ provinciâ Wasini † *Wasinus*
 ni † * imperiū adoravit, (d) quem Thuringi *Thuringo-*
 sibi Regem fecerant. Nec tamen ita res *rum Rex.*
 suas firmavêre, quin novis etiam in sedibus
 Franci † tributa indixerint, aut fortè sub
 tributorum legibus hanc continentem assi-
 gnaverant Victores, cùm ex avita provin-
 cia pepulêre. Quæ cum interrumperent vi-
 cti* (e) atroci bello ad pristinos census ada-
 cti sunt; igitur ulterius pependunt, usq;
 dum indigenâ Regum stirpe fratricidiis ex-
 tinctâ prorsus in Francorum potestatem
 laberentur. Etenim Wasinus † † Thuringo-
 rum Rex (f) cùm filios tres haberet Her-
 manfridum, Waldericum & Wertharium, *ejus discor-*
dia.

* CCCCLX

† Francis
Tributarius* CCCCLX
XXXIII.

* DXVIII.

† Filiorum
eius discor-
dia.

A 2

in

(a) Laurentius Peccensteinius in *Theatro Saxon. de Erfurto*
 & *Chronic. Thuring. commun.*

(b) Ernestus Brotturff in *Genealog. Princip. Anhalt. cap. 2.*
ubi de duobus Merovigisburgiis ad agnoscendum plerorumq; er-
rorem vide quæ dicam infra ad An. 1074.

(c) Peccensteinius *dicto loco.*

(d) Rivander in *Chronic. Thuring. pag. m. 30.*

(e) Rivander *ad hunc annum.* (f) Sigebertus *ad eundem*
annum. Gregorius Turonensis *hist. 3. c. 4. quos sequitur*
Busieres hist. Franc. 1. c. 2. Rivand. in Chron. Thuring. ad
annum 518. Conf. Anon. Chron. Erf. ms.

† Sufflata à
fœminâ.

in eos hæreditatem divisit. Vixissent sorte
sua contenti Fratres, nisi cupido muliebris
concordiam rupisset. (a) Fuit Herman-
frido uxor Dietheri Gothorum (b) in Italia
Regis filia, † cui Ammelwerta nomen, hæc
paterno tumida spiritu, sexûs avaritiam do-
lis & crudelitate nutriebat, & cum accubi-
turo ad prandium marito, dimidiatam so-
lùm mensam instruxisset, ac dimidiato Re-
gi convenire talem exprobrasset, ulterius
ad exuendos coheredes incitans, *habes, in-
quit, fratres, qui non contenti potissimas partes re-
gni paterni, virtutibus tuis ex integro debiti, præripu-
isse, nostris etiam facultibus insidiantur, nec dubita-
vêlle quod possunt, possunt autem potentiâ duplo majo-
ri te diripere. Cessat fraternus amor, ubi bona incipi-
unt. Igitur ne ictum expecta, sed quod prudentis
est, averte, ac ubi vires non suppetunt, dolo rem age.
Ecce in primis adhuc hærent consiliis, & sicut accin-
ctis eris impar, ita faciliè dum arma cudunt, oppri-
mes. Nec tamen simul laceße, Wertharium sicut im-
becilliozem viribus, sic invidiâ tumidiorem evertet,
faciliè postmodum hujus spoliis validior Waldericum
debellabis, & ad paternam potentiam ascendes. Po-
stulat hoc natorum tuorum felicitas, quos frequentes
tibi genui, pluresq; uteris spondet: alias enim vel invidi-
diâ fratrum exulabunt, vel saltem exigui patrimonii
quod habes, divisione ad privatorum fortunam redi-
gentur.*

† Herman-
fridus Wer-
tharium fra-
trem necat.

II.

Suffecit uxoris oratio ad scelus, quod ut
feliciter perpetraret Hermanfridus, † non fra-

(a) Rivander ad hunc annum.

(b) Aimoinus de gestis Franc. l. 2. c. 9. Buffieres dicto
loco.

fratrem solum, sed gentium jura violat, nulloq; Feciali præmisso, * Wertharium * DXVIII. tale nil metuentem circumvenit & trucidat. Vidit † statim, quò res spectarent Wal- † Necem dericus, nihil ergò cunctatus arma corripit, fratris vin- ac militem legit: Auxerunt exercitum tru- dicare in- cidati fratris subditi necem Domini vindi- cedit Wal- caturi. Cùmque Hermanfridus velitatio- dericus. nibus aliquot impar esset, belli summam, & suæ simul fortunæ committere prælio diffidit, sed cùm vires propriæ non sufficerent, de alienis circumspicit. Erat tunc Theodoricus nominis hujus primus Francorum Rex & potentiâ, & fama illustris, quippe regnum Metense, (a) quod Austrasium postea, tenuit, sedemque suam Metis habuit. † Herman- Hujus † auxilia Hermanfridus rogat, quasi fridus Theo- à fratre iniquissimè impetitus, nec gratis opẽ doricum flagitat, sed † hostilis provinciæ dimidium Francorum (b) spondet. Non erat hic de alieno libera- regem in- lior, quàm dilatandorum finium cupidus vocat. Franco. Prætereà fuit hic Theodoricus † Cum eo nepos ex fratre uterino Hermanfridi: sci- fecedus inis licet istius avus Hildericus (c) Rex Franco- rum

A 3

rum

(a) Amoinus & ex eo Buffier hist. Franc. 1. c. 21. ubi tradit quomodo Clodovæi liberi Regnum dividerint. Henschenius in Diatriba de tribus Dagobertis lib. 3. c. 5. Trith. sub Clodovæo, & Clothario.

(b) Sigebertus ad hunc annum.

(c) Gregorius Turonensis Hist. lib. 2. c. 12. Amoinus de gestis Francor. lib. 1. c. 7. & 8. Buffier 1. c. b. latè. hic ille est, qui nuper modo Tornaci inventus & effossus est, de qua Chisletius in Anastasi Childericiana. Vide infr. ad An. 1664.

rum adhuc Ethnicus (a) à suis ob libidinem (quam licet foedifragi, (b) tamen casti Francones odio habebant,) pulsus, in Thuringiam ad Wasinum, quem dixi, fugit, ac profanatâ hospitii sanctitate uxorem ejus violavit. Postea reversus in Galliam, ubi Ægidium (c) origine Gallum, dignitate Patricium, antea à Romanis suis in Gallia reliquis præfectum, interim creatum à Francis Regem in solio reperit, parte regni, Vidomari artibus recuperatâ, quoad Ægidius vixit, contentus. Secuta eum Wasina, Regina Thuringiæ deserto marito. (d) Ex hoc adulterio continuata Mærovingiorum † stirps, & Clodovæus (e) magnus Theodorici ejusq; fratrum Clotharii, Clodomiri, & Childeberti parens genitus. Horum, Amelwerta, quam dixi, fuit ex sorore nep-tis, (f) hinc æmulationis incitamentum. Venit ergo Theodoricus cum selectâ militum manu, quos insignis Francorum disciplina consuetudini bellorum addixerat. Vincitur † impar viribus Waldericus, & omni

† Mæro-
vingiorum
Dynastia ex
adulterio
continuata.

† Vincitur
Walderi-
cus.

(a) Godefridus Henschenius in præfatione Diatribæ de tribus Dagobertis.

(b) Salvianus Massiliensis.

(c) Gregor. Turon. dict. loco. Aimoinus d. loc. c. 7.

(d) Rivander in Chronico Thuringiæ pag. 33. & Hist. jam citat.

(e) Gregorius Turonensis dicto loco. Aimoinus lib. 1. cap. 12.

(f) Sigbertus hoc anno.

omni provinciâ exiit. Verum † Theodoricus (a) frustra fidem ab Hermanfrido expectat, qui per fratrum neces eo potentia jam ascenderat, ut impunè contemnere foederatum posset; nec contentus hic foederis leges non adimplere, sed novis viribus tumidus, injuriam, quam intulit bello continuat. Trucidatis (b) obsidibus Franconia agros ad moenum usq; depopulatur, & eo res devenerat, ut Theodoricus † vicinam potentiam, quam antea divisam, & imbellem despexit, consiliis suis malefanis unitam in visceribus sentiret. * Ergo & Theodoricus opem Clotarii fratris invocat per Neustriam, & Burgundiam imperitantis. Promptior hic ad auxilia, quod Orbi fratris hereditatem speraret. Ambo validum exercitum in Thuringiam ducunt, & ad Ronnebergam † contra hostem castra locant: educuntur invicem acies, initia praelii dolo Hermanfridi turbata: is capacissimam fossam ante exercitum duxerat, instratis ramis, frondibusq; arborum operam, ut una campi series, nec ullibi scissa videretur. Franci solitâ furoris primâ vehementiâ, involare hostem, per cespitem ruere, turbari: plures jam ordines fraus absorbuerat, donec eâ cognitâ utrimque declinata fossa, & armis pugnatum est, decertatum æquo Marte in secundam diem,

† Hermanfridus armatus in foederatum vertit.

† Theodoricus opem fratris Clotarii invocat.

* DXXIV.

† Franci ad Ronnebergam cum Thuringis pugnant.

(a) M. S. Chronica Erfurt. Rivander & alii Historici Thuringia. Sigebertus ad annum DXXIII. Trithem. loc. & Abbas Urspergensis.

(b) Gregorius Turonensis Hist. lib. 3. 6. 7.

† *Obsidetur* in arcem † Scheidingam ad Onifrutam flu-
Hermanfr. vium ex acie fugit. Erat hæc munitissima
in Scheidin- ut conatus Francorum facillè frustraret, ac
ga. cum bellum conficere brevi euperent, Sa-

† *Saxones*
sub Duce
Bernwaldo
in æquas
portiones
invocant
Franci.

† *Erumpunt*
obsessi.

† *Erumpunt*

diem, (a) tertiâ profligatus Hermanfridus
 in arcem † Scheidingam ad Onifrutam flu-
 vium ex acie fugit. Erat hæc munitissima
 ut conatus Francorum facillè frustraret, ac
 cum bellum conficere brevi euperent, Sa-
 xones in æquas portiones invocant, hi
 Thuringis, ut inter vicinos solet, multum
 infensi, veniunt sub Duce Bernwaldo, † (b)
 Ascaniæ Domino, novies mille armati. Vix
 adsunt, & primo furore, quem spes prædæ
 succenderat, suburbia capiunt, perpetuis
 etiam insultibus obsessos fatigant, quibus
 tandem animos extrema necessitas addi-
 dit, cumque moriendum esset, extra mu-
 ros maluerunt. † Erumpunt ergò in obli-
 dentes in ultione morituri. Sæviit hic fu-
 ror in Francos potissimum, quorum sex
 millia ceciderunt. Dedit clades spem pa-
 cis, quam per Legatos à Theodorico petiit
 Hermanfridus, nec erat ille ab ea alienus,
 cui auxiliaris potentia jam tum invisâ esse
 cœpit, suâ per nuperam eruptionem labe-
 factatâ; Didicerat enim ex perfidia hostis,
 quàm agrè fœdera inter inæquales, & non
 nisi cum onere debiliorum perdurent. Non
 potuerunt hi pacis tractatus Saxones late-
 re, quâ secutâ Francones & Thuringi do-
 mum illos sine præda dimisissent, aut pepu-
 lissent invitos. Igitur exasperati interne-
 cione Hermanfridi negotium abrumpere
 cogitant, & omni conatu Scheidingam
 oppu-

(a) Chronica Thuringiæ.

(b) Ernestus Brotturff in Genealogia Princip. Anhalt.

cap. 1. & 2. ubi Bernthovwaldum nominat.

oppugnant. † Cessit expugnatio feliciter † *Expugnatur Scheidinga.*
 trucidato omni praesidio. Verum elapsus
 erat Hermanfridus cum Uxore & liberis.
 Hoc modo Saxones in Thuringia res suas
 ita firmaverant, ut invitum etiam Theo- † *Pars Thuringiae Sa-*
 doricum ad promissa cogere possent. Affi- *xonibus à*
 gnavit † hic iis omnem tractum inter Oni- *Francis cessa*
 strutam fluvium, (a) & Femanam sylvam, † *Saxeburg*
 cui firmando Saxenburgum † arcem in alto *extruitur.*
 monte extruxere, ipsa verò Scheidinga
 Praefecto militiae Ascaniensi mansit, unde
 hodie dum ejus posteris antiquissimae pro-
 sapiae Ascaniae Principibus illius dominium
 competit. Ipse postea Hermanfridus † † *Herman-*
 spe conciliationis ad Theodoricum voca- *fridus inter-*
 tus ab hoc perfidè interfectus est: Nam *fectus.*
 cum in ambitu muri deambularent, (b)
 Franco Gallus inopinantem dejecit, sicque
 dolo periit, qui alios fraude evertit. Non
 mitius supplicium liberos mansit, atque
 hoc casu Thuringia in Francorum potesta-
 tem lapsa, quam Theodoricus cum sine
 prole decederet, in Clotharium fratrem
 una cum reliquis provinciis Franconia,
 Rheno, Hassia, & Metensi regno transtulit.
 Ast supererant Thuringicae stirpis Regiae
 soboles, (c) sublati fraterno scelere Wer-
 tharii filius & filia. Nec credidit Francus
 possessionem tutam, quamdiu heredes
 Regni superessent, malae fidei indices, &
 magne-

(a) Cranzius lib. 1. c. 31. Brotturff cit. loc.

(b) Chron. Thur. hoc anno. Greg. Turon. 3. c. 8. Aimoinus de gestis Franc. lib. 2. c. 9. (c) Buffier lib. 1. c. 24.

magnetes nutantis vulgus, neque dubita-
vit majori crimine firmare Imperium,
quàm rapuerat: Adolescentem Regium
fortunæ solius culpâ nocentem, quòd à
Rege natus esset, occidit: non minori sce-
lere filiam Radegundem, (a) uxori † Gun-
diacæ superinduxit, sed quæ sexto post an-
no, cùm per adulteri violentiam citius non
liceret, huic thoro valedixit, ac Pictavi
in solitudinem sacram se abdedit, innocen-
tiâ mortum expiatura alienum scelus, imò
eâdem expugnatura cælum, in quo nume-
ro Sanctorum, postquam obiit, adscripta
est. Post hæc, * cum Saxones, quos in vi-
ciniam adduxerat, insolescerent, eos tribu-
tarios fecit, quingentis (b) vaccis † in annos
singulos imperatis, transmisitque per ne-
potes in Dagobertum * (c) Francorum Re-
gem, qui & nominis hujus primus & Ma-
gnus dicitur. Huic Pater Austrasiæ re-
gnum cesserat. (d) Saxones † novum re-
gem aspernantur, tributa negant, (e) insu-
per in Thuringia prædas agunt. Ille à Pa-
tre adjutus ingenti exercitu hostes fundit,
Bernthowaldum Ducem necat, victi prio-
ribus legibus subjecti sunt. Dagobertus
propè Erfordiam confederat: (f) cùm
regi-

† Clotharii
polygamia

* DL.
† Saxones
Francis tri-
butarii.

* DCXXI.
† Dagober-
tus Austrasie
Rex.

† Pugnât
contra Sa-
xones.

(a) Gregor. Turon. hist. lib. 3. c. 7.

(b) Fredegarius cap. 74.

(c) Fredegarius cap. 47. & 53.

(d) Godefridus Henschenius in Diatriba de tribus Dagobertis lib. 1. cap. 4. & seqq. Fredegarius cap. 47. & 53.

(e) Brotturff in Geneal. Princip. Anhalt. c. 5.

(f) M.S. Chron. Erfurt.

regiam dignitatem magis campus, quam horrea ista, & casæ decerent. † Nominis † Dagobert-
 fui oppidum ibi reliquit, (a) auctum sæpe *stadii initia*
 in amplitudinem aliquam, sed urbis vicinæ
 studiis iterum depressam. * Postea Wi- * DCXXXVI
 nidi irruerunt in Thuringiam, & Sclavi † † Dagobertē
 (b) Francos infestarunt. Cum rege istorum *cum Saxo-*
 Samone Dagobertus iterum bello confi- *ne bellum.*
 xit, * utque fideles (c) finium tutores Sa- * DCXXX
 xones haberet, † à tributis per Clotharium VII.
 seniore[m] impositis liberos dixit. Fecit in- † Saxones à
 terim commoditas sitis, & labens per si- *tributis li-*
 num fluvius, ut præ cæteris Thuringiæ op- *beros dicit.*
 pidis Erfordia cresceret. Nec intermife-
 runt à Theodorico hucusque Christiani re-
 ges † sementum fidei spargere. Non adeo † Christia-
 cecidit illud feliciter in sulcato necdum a- *nismus pri-*
 gro. (d) Mores illorum (e) corrupti, qui *mò sed mi-*
 vitæ innocentiam probare aliis sacra debe- *nus feliciter*
 bant, Christi legem suspectam reddidère. *in Thuring-*
 Zelus in Sacerdotibus tantæ rei longè im- *iam intro-*
 par, sed & numero defecerunt. Religioso- *ductus.*
 rum cœtus usque ad S. Bonifacium ignoti:
 nam quæ de vetustate quorundam circum-
 feruntur, non suspecta solum, sed jam ante
 sæcula ab Historicis (f) explosa sunt, &
 aper-

(a) Becherer in Chron Thuring.

(b) Fredegarius cap. 68. 74. & seq. Buffier 2. c. 11. & 13.

(c) Fredegarius dictis locis.

(d) Serar. Mogunt. rer. lib. 3. vitæ S. Bonifacii lib. 1. c. 28.

(e) De quibus sæpe quæritur S. Bonifacius in suis epistolis.

(f) Trithemius in breviario annalium lib. 1. pag. 58. & in ma-
 nasterii Hirsaugiensis Chron. pag. 65. vide infr. An. 1074.

* DCC. apertissimis annalibus eliduntur. * Praeterea vicini Saxones Christianis infensi à distractis Francorum in Gallia Regibus deficientes sacra turbarunt.

III. * Supervenit his initiis Winfridus, † virtutibus deinde Bonifacius dictus, qui eundem Sanctis adscripserunt. Hic cum pluribus aliis ex transmarina Saxonia (sic ipse vocat (b) Britanniam :) ad Germaniam conversionem venerat, credo recordationem originis ad has oras zelum istorum determinasse: Etenim seu Angli essent seu Saxones, (c) avitas sedes, & ignotos communis trunci furculos istis in viciniis invenerunt. Is † evacuatam Moguntiae sedem (d) ex Romani Pontificis destinatione conscendit, ac primus Archiepiscopalem fecit, cum antea Wormatiensē suspiceret. Venit in Thuringiam, & in hanc Urbem, † ubi tandem Ethnicismum prorsus extinxit. Cæterum † quæ tunc fuerit Urbis conditio, Bonifacius Zachariae Pontifici per literas nunciat: cum enim Episcopalem Sedem huc locasset, Papæ, à quo confirmationem rogavit, (e) Erphesfurtum jam olim fuisse urbem paganorum Rusticorum scribit. Videntur hæc

(a) S. Ludgerus apud Serarium *Rerum Mogunt. lib. 3. vitæ S. Bonifacii lib. 3. notat. 13.*

(b) In epistola ad Zachariam Pontificem apud Serarium *lib. 3. vitæ S. Bonifacii libr. 2. c. 2.*

(c) Beda *Histor. Anglicanæ lib. 1. c. 15. & lib. 2. cap. 3. 5. 9. &*

(d) Zacharias Pontif. *in epist. ad Bonifacium apud Serar. dict. loc. c. 8. & 15.*

(e) Dicta epistola ad Zachariam.

hæc quidem nonnihil alia ab iis, quæ superius de nomine Urbis retuli. Verum quis non ignoscet Apostolo Germanicæ linguæ tyroni, si nomina locorum propria non accuratè dixit. Idem in eadem epistola *Buraburgum* (a) nominat, incertum nobis, quid voluerit; ac alibi (b) pro *Kitzinga*, *Ochsenfurto* præclaris ad Mœnum Franconiæ Urbibus *Kibbingen*, *Ochsnofurt* illâ ætate legitimus. Civitas adversus Ethnicorum violentiam, Præsulem fideliter protexit: Ille dum Ruricolos in Religione Christiana erudiret, à paganis insidias, (c) sæpè vim etiam expertus est, quam, naturæ licentiâ usus, interdum repressit. Ubi major vis immineret, cum suis ad urbem fugit, inde cives in paganos eruperunt, sicque in his Ecclesiæ initiis, illi qui veritatem Christianam prædicaverunt, etiam armis adversus injurias defensi sunt. Permisit Zacharias Pontifex (d) Romanus, Erfordiæ peculiariter Episcopum nominare, dictusque Adelaricus à S. Bonifacio Episcopo Erfordie prædia quædam, hominesque dati. Servi, qui per annum matrimonium iniverant, diæ constituitur.

(a) *Buraburgi Castri* coævum Scriptores meminere, & ex iis *Bulfier Hist. Franc. lib. 4. n. 17.*

(b) Apud *Othlonum* in *vita S. Bonifacii lib. 1. cap. 30. secundum sectionem Serarii.*

(c) *S. Ludgerus* quem citat *Serarius Mogunt. Rerum lib. 3. vita S. Bonifacii lib. 3. natat. 13. pag. 462.*

(d) *Serarius Rerum Moguntin. libr. 3. vitæ S. Bonifacii libr. 2. cap. 2. & 3.*

† Decimas
dare Thu-
ringi recu-
sant.

† Episcopa-
tus Erfurt.
iterum sub-
latus & cur?

singuli duodecim denarios solverunt. (a)
Decimas, † solitos istius temporis proven-
tus, solvere Thuringi recusarunt, imò im-
munitatem ab iis sibi pacti sunt. Mutavi-
brevi consilium Bonifacius, † & sublata
sede novâ, Moguntinæ sacra Thuringia
subjecit. Unde hæc pœnitentia, non om-
nibus eadem opinio. Quidam Zacharia
Pontificis adhortationem adferunt: *Recorda-
retur, quæ in sacris Canonibus præcipimur observare, ut
minimè in villas aut modicas civitates Episcopos ordina-
mus, ne vilescat nomen Episcopi.* Nondû autem judi-
casse parem Episcopali Dignitati hanc Ur-
bem ovo proximam. Alii melius assequun-
tur, dum negatis Decimis non suffecisse
Episcopo reditus censent, atq; agitasse jam
consilia de evehendo Moguntinensi Epif-
copatu Bonifacium, eoque proniorem in
ejus commoda, ut Archiepiscopatum non
contemnendâ Diœcesi decoraret. Proba-
vit eventus consilium, quippe mox ipse
Bonifacius Archi-Præsul Moguntinus, atq;
hodiedum Moguntia hucusque pedum fi-
git, postea gladio, ut mox dicam, armatum.

* DCCLII. * Bonifacius triennio † ante martyrium, (b)
† S. Bonif. quod hujus sæculi anno quinquagesimo
monasteriû quinto subiit, (c) monasterium & Ecclesiam
B. M. Er- B. M. Virginis, non illam, quæ hodie visitur
furti erigit. stupendæ molis, sed tamen eodem loci e-
rexit. Secu-

(a) Epistola Zachariæ apud Serarium d. loc. c. 8.

(b) Anon. Chron. Thuring. M S. Cesareum.

(c) De anno martyrii variant nonnihil Scriptores, ut videre est apud
Arn. Buchelium in notis ad Joan. de Beza Hist. Ultraject.
Titide passion. D. Bonifacii.

IV.

Secuti hæc tempora fortissimi Heroës, alter † Francorum Carolus, alter Saxonum † Carolus⁹ Witikindus, (a) qui mutua æmulatione † Witikindus æmuli. clari perpetuis (b) bellis collidebantur, & quoniam hæc Urbs Carolo subdita, vicina tamen Saxonibus, præcipua diffidii mala tulit, imo devictam ab his cum potissima Thuringiæ planitie crediderim, eo quod eorum exercitus ad Werram (c) usque penetraverit, ubi propè Trefordiam (d) cum Francis sed minus feliciter pugnavit. Re-
 pressis hostibus, & recepto in fidem Witikindo rursus avitis Dominis, scilicet Francis accessit. * Sub horum imperio Otga- * DCCCX
 rius † Archiepiscopus Moguntinus Cæsaris LII.
 favore, & à negotiis gestis insignis reliquias † Transla-
 S. Severi (e) Episcopi (non Sacerdotis, (f) tio reliquia-
 cujus corpus Ravenna adhuc habet) uxorum S. Seve-
 ris (g) & filiæ ex Italia Erfordiam transtulit, ri Episcopi,
 inque

(a) Non dico Regem, qualem nonnulli credunt, cum bellisolum Dux fuerit, quod ex *Witikindo Corbejensi* probat *Conringius ad Lampad. part. 3. c. 5. §. 17.*

(b) *Adelmus Benedictinus Franc. Reg. Annal. ad annum DCCLXXII. & seqq. Donatus Acciaciolus, & Eginhardus in vita Caroli M.*

(c) *Ita hodie vocatur fluvius hic, usq; dum propè Münden Fuldam recipit, postea Visurgis dicitur: Olim à fonte, quem in Hennebergiacis montibus supra Meinungen habet, usq; ad mare, Wirraha vocabatur. Vid. Petrus Lambec. in notis ad Gualdonem de vita S. Anscharii cap. 11. §. 15.*

(d) *Chron. Hassiæ & Thuring.*

(e) *Anon. Chron. Thuring. MS. Cæsar.*

(f) *Etenim ante Sacerdotium fuerat uxoratus.*

(g) *Rubeus in Hist. Ravennatensi.*

* DCCCX

LV.

† Otgarius
Archiepisc.Mog. deci-
mas in cas-
sum exigit.

* DCCCL.

† Ludovic9

Erfurti
comitia ce-
lebrat.† Erfordia
Francis
subiecta.

* DCCCCIX

* DCCCX
IX.

V.

* DCCCX
XXVI.

inque Sacello Cœnobii S. Pauli condidit, quod postea abolito priori nomine Severianum appellatum est. * Idem Otgarius

† cum Thuringiam & Hassiam, quoad Sa-
cra pedo ~~se~~ subjectam haberet, (a) debitas
aræ decimas primus exegit. Opposuit se

Buno Hirsfeldensis Abbas, atque interve-
niente Ludovico Rege lis dilata est, quam
Successores frequentius, sed infeliciter re-

assumpserunt. Idem Ludovicus * (b) † gen-
tis concilium Erfordiae coëgit, in quo Ma-
gistratibus leges, & Causidicis litigandi

modum præscripsit, neve qui justitiam tue-
ri debebant, ipsimet polluerent, prudenter
cavit. Francos † quamdiu fortunam suis

in obsequiis habuerunt, nostra etiam Civi-
tas suspexit. Ii Thuringis Præfectos de-
dêre, qui regerent, Ducum & Comitum

nomine. Comites judiciis præsidebant,
Duces ad bella missi. * Ultimus horum Bur-
chardus ab Hungaris cæsus interiit. Ast

cum Francica potestas Gallicis levitatibus
mollis in Germania vilesceret, ipsa Herbi-
polis cum opulento Ducatu ad Episcopum

effet translata, demum hæc etiam Thuringia
* cum Imperii Romani majestate ad
Saxones (c) devoluta est.

* Cumque Summa rei ad Ottonem pri-
mum eumque Magnum devolveretur, is
ex Editha (d) filia Regis Anglorum filium
habuit

(a) MS. Petrense Chronicon.

(b) Annales Fuldenses.

(c) Cranzius lib. 4. cap. 16.

(d) Regino & alii, quos vid. apud Serar. in vit. *Wilhelmi*

habuit Guilhelmum, † hujus virtutes virilem ætatem, hinc & infula prævenit, * quippe vix annos viginti excesserat, & votis Cleri, populique consensu Archi-Episcopus Moguntiaë proclamatus est. Lætus hac electione Pater, captus etiam filii dotibus plusquam humanis, liberali donatione (a) † Hassiam, ac Thuringiam, & in ea hanc Metropolim Sedi Moguntinaë subdidit. * Igitur Cæsareâ donatione, & jure quæsitâ provincia in leges Moguntinas transit, applaudentibus subditis, qui certatim obsequia offerentes magni duxerunt imperium ab Archi-Præsule expectare, utque tesseram felicissimæ subjectionis manifestius exprimerent, insignia publica ex Archi-Episcopalibus ornamentis sunt mutuati: Aliud enim oppidum infulam, aliud pedum assumpsit. Nostram Erfordiam adoptavit Moguntia, igitur Filiaë Matris Signa debebantur, cui paulò post suæ fortunæ Rotam concessit cum Epigraphe: ERFORDIA FIDELIS FILIA MOGUNTINÆ SEDIS. * (b) Ingressus † provinciam ipse Wilhelmus, Vice-Dominos seu Vicarios constituit cum ampla potestate, disposuit etiam hinc inde loco præsidii nobiles milites, qui hostilem impetum repellerent; In civitatibus

B loca-

* DCCCCL
IV.

*Wilhelmus
Cæsaris fili-
us fit Archi-
Episc. Mog.*

*Pater eï
Hassiam &
Thuring.
donat.*

* DCCCC
LX.

* DCCCCL
XI.

*Ingreditur
Provinciana
& regimen
ordinat.*

(a) Paulus Langius in *Chronico Citiænsi*. Fabricius *Orig. Sax. lib. 3.* Anonymus *de Landgraviis Thuring. cap. 10.* Chytræus *Chron. Sext. Dresserus.*

(b) *Histor. de Landgrav. Thuring. & Fabricius d.l. Mscript. etiam varia.*

locatis, jura civium & Magistratús concessa, dictique Patricii, alii, qui rus defenfabant, Landsassii, ab utrisque hodierna Thuringiæ nobilitas originem ducit; Is Wilhelmus multas continentes in stipendiis concessit, è quibus fructus sub fidelitatis religione perciperent. Utile inventum quod neglectas coloniarum missiones supplere possit. Nec profanis solum, sed & sacris solerter hinc provisum. Wilhelmus ejusque successores plurima hinc inde templa extruxerunt. Præsertim Magnus ille Willegifus, * qui post medium sæculi decimi Moguntia sedet. Hic multas Aedes sacras erexit, collegiatam etiam Ecclesiam † in majori Dorla liberaliter fundavit, (a) post quatuor, & quod excurrit sæcula Salzam translata. Primus † hic Elector S. Romani Imperii nominatus. Debebat non solum virtutibus ejus hic honos, sed & potentia, quæ à Rheno ad Salam usque se extenderat. Ejusdem Turingici milites in dissidiis inter Ottonem III. & Henricum Bavarum ad Domini jussu Ottoni militarunt. * (b) Monasterium † Hasungen in Hassia, quod S. Heimeradum nobis dedit, hac

* DCCCCXXVII.

Willegifus collegiat. ecclesiam in majori Dorla extruit. Primus Elector.

* MXX. Monaster. Hasungen in Hassia fundatum.

(a) Serarius.

(b) Mscriptum Chronicon Petrense hoc anno. Hunc autem Archiepiscopum non Arbonem, nec simili quæ Serarius refert nomine, sed Erponem appellatum fuisse, nummus ab eo cusus, & ut infra ad annum 1625. dicitur, sub dirutis mœnibus inventus, demonstrat. Nummi, quem penes me habeo, imaginem refero.

P. 18.

VI.

Ludovicus
Barbatus
venit in
Thuringia.

* MCCCXV.

Eum Vice-
dominum
suum Bardo
constituit.

Eum bonis
ditat.

7. & MS.
Spangen-
is.

* DCCCCL

XXVII.

Willegisus
collegiat. ec-
clesiam in
majori Dor-
la extruit.

Primus E-
lector.

* MXX.

Monaster.
Hasungen
in Hasia
fundatum.

(a) Serarius

(b) Mscript
tem Archie
fert nomina
Et ut infra
tus, demon
refero.

1111111111

hac ætate ab Erpone Archiepiscopo Moguntino fundatum est.

Duraverunt hæ Moguntinæ vires ad Bardonem Archiepiscopum annis plus septuaginta. (a) Imperatrix † Geisela Conradi secundi uxor duos habebat consanguineos, Hugonem & Ludovicum fratres, qui avos ex Franciæ Regum stirpe numerabant. Hugo Archiepiscopi, Ludovicus Cæsaris aulam sequebatur, ejusque gratiâ felicior. * Cæsar ad imperium uxoris apud Moguntinum pro eo rogat, vellet Ludovicum bonis quibusdam in Thuringia concessis clientem suscipere, suæque provinciæ administrationem credere, pro Cæsari collatis habenda, quæ Ludovico fierent. Vidit Præsul quàm periculosum esset tantarum amicitiarum ministrum, & quem recens memoria majestatis avorum regnare, non servire docuit, provinciæ huic novæ præficere, sed potentior erat intercessio, quam ut declinari posse videretur. † Annuigitur Bardo Cæsari, magnisque potentem amicitias Ludovicum (b) in Thuringiam cum potestate mittit, cui Vicedominatum ad vitam, † insuper ingentem tractum à sylva Thuringica, & fontibus Hörfelæ, usque dum Werram subit, clientelarem donat, pessimâ verecundiâ negare non ausus, quod majus damnum peperit, quàm

VI.

Ludovicus
Barbatus
venit in
Thuringiã.

* MXXXV.

Eum Vice-
dominum
suum Bardo
constituit.

Eum bonis
ditat.

B 2

indi-

(a) Anonymus de Landgraviis Thuring. c. 10. & seq. & MS. Chronicon Petrense pag. 647. Rivander, Spangenberg, & alii. (b) Citati Scriptores d. locis.

indignatio petentis attulisset. (a) Fuit aliam
Bardo clarus pietate, sed hanc non semper
civilis prudentia comitatur, aut voluit Nu-
men per sanctum Præsulem, felicitatis ini-
tia dare serenissimæ Familiæ, quam ad sub-
limem fortunam jam destinaverant fata,
solutura debitum Heroicis virtutibus, qui-
bus tanquam gentilitiis isthæc ~~familia~~ per-
petuò vigebit. (b) * Interim Comes † de
Glisberg nationi Scoticæ monasterium Or-
dinis S. Benedicti exstruxit. Ludovicus ille
cognomento Barbatus, cum moribus esset
affabilis, benevolentiam sibi provinciam de-
vinxit: Prudens insuper & occultus fir-
mandi imperii machinator, nunquam eò
progressus, ut precariam à Moguntia po-
testatem sibi esse negaret, quam tamen la-
tenter sibi propriam stabilivit, * (c) utque
vicinas vires sibi firmaret, † duxit in matri-
monium Saxonis viduam Cæciliam de San-
gershausen, & cum ea magnas opes. Fi-
lium ex ea primogenitum Bardoni ad bap-
tisma obtulit. Archipræsul indito paren-
tis nomine in futuræ paternitatis arrham
de continentibus Thuringiæ multa donavit.
Emit Ludovicus hinc inde latas terras, &
ædificavit Schauwenburgum, propterea

† progenies

* MXXXVI.

Monasteriū

Scotorum

fundatur.

* MXL.

Matrimon.

Ludovici

Barbati.

(a) Serarius in ejus vita.

(b) Anon. Chron. Thuring. Bibl. Cæsar. Vindobo-
nensis. Lambert. Schaffnab. hoc anno. Malè dissentit
Mscriptum aliquod Erfurtense ex fundamento omni historia con-
trario.

(c) MS. Bibliothecæ Cæsar. Vindobon. ubi de liberis hujus
matrimonii utriusq; sexus varia.

Comitis ꝛ titulo à Cæsare insignitus. * Mor- *Creatur Co-*
tuus demum Moguntia, ꝛ ubi ad S. Albanum *mes.*
sepultus. Successit huic filius ejusdem no- ** MLV.*
minis cognomento Salius seu Saltator ꝛ di- *Moguntia*
ctus, sub cujus Vicedominatu Sigefridus *moritur.*
urbem muro cinxit, (a) * ꝛ turribus in cir- *Successit fili-*
cuitu positis, cum antea munimenti anti- *us dictus*
quissimo (b) genere, sepibus, & incisus arbori- *Saltator.*
bus se tutasset.

* Hoc tempore Cæsar Henricus IV. VII. *VII.*
(c) decimarum ꝛ in Thuringia cupidinem in ** MLXVII.*
Electore Sigefrido succenderat, non tam *Erfordia*
amore sedis, quam ut divortii, quod cum *primò muro*
uxore Bertha meditabatur, patronum ha- *cingitur à*
beret. Cogitaret, ait, quam in immenso *Sigefrido E-*
spicarum mari omnis Thuringia fluctuet, *lectore.*
harum decimas ex ipsius Dei legibus aræ ** MLXIX.*
Moguntinae deberi, nec videre se, quò li- *Sigefridus*
bertas illa Thuringia spectare debeat, quod *infeliciter*
sola inter Christianos decimas neget: non *decimæ xi-*
esse quod derivatam à majoribus immuni- *git à Cæsare*
tatem prætendat, sœcordiæ non juri impu- *instigatus.*
tandam. Nullam temporis longævitatem
à Dei mandatis eximere, cumq; hæc fan-
ctissimis legibus niterentur, ne dubitaret
, & Elector, se Cæsarem juris executorem fu-
turum. Unum duntaxat vicissim rogare: *Cæsaris*
ꝛ Habere se molestam thori sociam in om- *hanc in rem*
nibus adversam, displicere in ea mores, ge- *cum Sigefri-*
nium, *do factus.*

B 3.

(a) Anon. Chron. Thuring. MS. Bibliothecæ Cæsareæ
Vindobonensis.

(b) Fredegarius capite octuagesimo septimo.

(c) Rivander in Chronica Thuring. hoc anno, & MSpta Erfur-
tensia.

genium, & omnia: affectare dominatum, nec unquam deesse verborum copiam, quam benevolæ correctioni opponat. Non posse Præsuli talium experti tædium exponi. Sat esse quod illam in nausea non in amore habeat. Cum hac divortium vellet, nosse autem Præsulem, quam superstitiosâ pertinaciâ Romæ matrimonia vinculentur, magnam insuper ibi Cæsaris invidiam, ut inde libertatem sperare non possit. Esse Sigefridum Germaniæ Metropolis ArchiEpiscopum, & Primatem, ad quid hæc nomina, si potestatem non tribuant? nec cuncta Romam deferenda, vellet Sigefridus approbare divortium, se vicissim effecturum, ut singulis decem annis universum Thuringiæ sudorem absque laboribus habeat. Placuit ArchiEpiscopo Cæsaris fœdus, sed cum verecundus Præsul turpitudinem divortii sustinere solus nollet, per plures rem agendam statuit, & in ultimam Septembris Synodum Moguntiaë indicit. Jam aderat fatalis matrimonii dies, & Henricus properabat ad concilium. Ecce fama rei pervenerat Romam. (a) Pontificis Alexandri secundi jussu † Petrus Damiani Moguntiam legatus adest, qui facinus inhiberet. Multum ille Sigefridum reprehendit, quod insolenti rei suam vellet auctoritatem addere: præterea cæsarem vehementer allocutus: *Pessimam rem esse à nomine Regio nedum Christiano abhorrentem*

Petrus Damiani Pontificis Rom. Legatus improbat.

(a) MSptm chronicon Petrense hoc anno.

rentem, quam moliretur, si non legibus moderari vellet, saltem famæ suæ parceret, per totum Orbem de-
 fœdandæ, & ipsi Christianitati pessimo Regis Exem-
 plo seducendæ: nunquam simplicia esse potentum flagi-
 tia, cum publico scandalo subditos in eadem scelera
 trahant. Verum si criminum ultor à Numine consti-
 tutus, auctor eorum esse non erubesceret, se necessa-
 rio vim Ecclesiasticam adhibiturum. Dedit se
 Cæsar, ita tamen, ut tolerare potius vide-
 retur, quam ferre, quod mutare non po-
 tuit. Intermissa igitur decimarum exa-
 ctio, non spes. * (a) Post annos quatuor †
 ejusdem cupidinis scintillas in Electore
 Cæsar resuscitat: pergeret Archiepisco-
 pus debitas aræ suæ decimas, at quondam
 cœpit, vindicare, affuturum se Vindi-
 cem, & executorem, attamen expensarum
 loco, partem Regiæ magnificentiæ dignam,
 Cæsari Præsul conferret. Promovendæ
 rei Synodus Erfurti cogitur, venit Cæsar
 & Moguntinus cum magno Sophistarum
 numero, qui leges recitare, & pro occur-
 rente utili torquere possent, ab altera una-
 nimes erant Thuringi, proq; ijs † Fulden-
 sis & Hirsfeldensis Abbates: latas enim ter-
 ras hac in Provincia possident, quibus
 commune periculum imminebat. Mo-
 gutini postulata (quæ ipse Dei esse dixe-
 rat) cum audivissent, fortiter pro liberta-
 te loquuntur. † Transisse ea lege ad Christianos
 hanc Provinciam, ne decimas solveret, agros & præ-
 dia censibus hæreditariis gravata, insuper, si decimas

* MLXXIII.
 Denud Sig-
 fridus deci-
 mas exigit.

Opponunt se
 cum Thuringi
 Fulden-
 sis & Hirs-
 feldensis Ab-
 bates.

Eorum or-
 ratio.

B 4

petat

(a) Rivander hoc anno.

Responsio
Sigefridi.

Cæsar ad
astum re-
currit.

petat, nil nisi laborem subditis mansurum. Cogitaret
Præsul novam esse Provinciam, quam angit, quæ
leni imperio melius quam exactionibus firmetur: tot
habiturum subditos mutationem cupientes, quot offen-
dit, cum autem decimæ feriant omnes, ad primum
quemvis motum omnem provinciam rebellem fore. Hæc
esse quæ ponderare salus publica exigat: nec enim se
jam privatas Ecclesiarum suarum utilitates referre,
Pontificiis etiam, & Cæsareis antecessorum privilegiis mu-
nitas. Regare modo supplicem Thuringum, vellet E-
lector ab interminato onere linqvere immunem. Of-
fenderunt preces Sigefridum: † Antecesso-
rum imperium cum morte finitum; habuerint delica-
tè recenter conversos, atq; dulci cibo inescarint, ali-
ud nunc tempus alios mores postulare: adolevisse jam
in Ecclesia Thuringos, non lacte amplius sed solido ci-
bo nutriendos. Ecclesiæ filios videre ex legibus Eccle-
siæ debere, non sua se exigere, sed aris debita, nec
adeo nova esse, quæ prætentuntur; nam Ottonem (a)
Thuringiæ Margravium (fines usq; post hæc tem-
pora Marchiones tutabantur) ante viginti
jam annos unà cum fidelitatis juramento decimas pro-
misisse. Cumq; ad hæc iterum Thuringi per
Deum obtestarentur, ac provocare vel-
lent ad Pontificem, callido consilio † pla-
cuit metu Cæsaris, & spe transactionis
proficiuæ Abbates ab incolis scindendos ef-
se. Cessit consilium feliciter, quippe Cæ-
sar per Deum jurabat, se in eum, qui pro-
vocaret ad Papam, capitali sententiâ
animadversurum, bona, prædia, villas
strage pluribus sæculis non abolendâ dele-
turum

(a) Rivaider ad annum MLXII. aliq;

turum, clam tamen Abbatibus, se rem ad æquum moderari velle, promisit. Fluxerunt in hac lite plures dies, & major erat utrimque pertinacia; sicut enim ira parium ita clericorum magis ~~subinde~~ fervet. Tandem † Hirsfeldensis Abbas suam causam æquitati Cæsaris submitit, resque sopita, ut Abbati in suis Ecclesiis duæ, Archi-Episcopo una tertia decimarum cederent, Dominicales autem Archi-Episcopi curtes ubicunque sitæ essent immunes. Restitit aliquot adhuc diebus Fuldenfis Abbas, sed tandem rei difficultate fractus dimidieta-tem decimarum ex fructibus suis promisit, salvâ Dominicalis curtis libertate. His Oratoribus privati ruricolæ non ultrâ resistere ausi se submiterunt. (a) * Verum non diu durarunt † coacta Imperia, sed consilia, & vires ad novi oneris excussionem Thuringi contulerunt. Opportunè accidit Saxones Cæsari infensos esse, his Thuringi se jungunt, Moguntinum hac in Urbe morantem circumveniunt, secedere ex provincia, usque dum contra Cæsarem datis obsidibus juraret, prohibent. Pontificis ira animum addidit: mox bellum contra Cæsarem secutum est, ac licet Moguntinus Papæ, quem metuit, partes sequeretur, belli tamen occasionem amplectentes Thuringi decimarum præstationem interruperunt. Secutâ auctoritate

*† invicem
Promissionem decimarum impetrat.*

* MLXXIV.
Promissa rescinduntur.

(a) MSptm. Erfurtense, & Chronica Thuringiæ hoc anno.

*Denuò exi-
git Sigefri-
dus.*

*Propterea
fugatur.*

ritate Sigefridi pace, Moguntinus † iterum Erfordiae Synodum convocat, & decimas movet, ac cum iteratò peteret, Thuringos incendit, atque ut est iis animus, si metus absit, ferox, † Synodum armatâ manu solvunt. Secedit, vel fugit Archiepiscopus Heiligenstadium, ubi cum aliquamdiu mansisset, verbosâ sententiâ de injuria conquestus, Thuringiae Primate anathemate percutit, & Caesarem vindicem rogat, sed frustra; quippe mox fatale Henrico Schisma ortum, & ex eo turbæ, quæ totum Imperium quassantes ipsum Sigefridum cum Caesare colliserunt.

*VIII.
Monasteri-
um S. Petri
fundatur.*

Ejusdem † Sigefridi auctoritate Wilhelmus Hirsaviensis Abbas (a) monasterium S. Petri erigit. Coetum Religiosorum sub legibus Sancti Benedicti ordinat, aliquamdiu Gieselberto Reinhartsbornensium Abbati commendat, postea vocatum ex Cluniacensi monasterio Ruggastum (b) Abbatem præficit. Cœnobium eo ex amœnissimo colle Urbi imminet (c) in quo Merwigus † Thuringorum Rex exstruxit sepulchrum creditur. Cui Sacellum sancti Dionysii Rex Dagobertus junxerit. Ast cum hujus rudera, ipsumque Sacellum, intrâ Urbis territorium quidem, sed stadiis

*Castellum
Merwigs-
burg.*

(a) Trithemius in Chronico monasterii Hirsaviensis pag. 65. vide quæ supra ad Annum 637. scripsi.

(b) MS. Pretense.

(c) Chronica Thuringiæ & Erfordiæ vide supra Ann. 450.

diis xxiv. suprà Erfordiam cum veteri Merwigisburgi nomine supersint, aut fatendus est error, qui facile ex hinc oriri potuit, aut quod Merwigus duas (a) arces tam propinquas erexit, credendum est, manente falso, quod de sacello sancti Dionysii hic loci asseritur. Mox atrox calamitas cœnobium & urbem oppressit. *MLXXIX.

Rudolphus Suevus contra Henricum Cæsarem electus, Saxones & Thuringos, & cum Hildebrandi Pontificis favore, potissimos Germaniæ Episcopos à parte sua habuit, hi ingentem Exercitum in his partibus colligunt, Henricum ad Danubium hybernantem oppressuri, sed ille ex hibernis movet, ac in Thuringia hosti occurrit. *Henrici Cæsaris bellum in Thuringia*

Opponuntur acies ad oppidum † Flarcheim (b) magnis utrinque cladibus pugnatum est. Sigefridum (c) captum ab Henrico ajunt. Cæsar ex acie copias retrahit, ac Erfordiam † expugnat. *Erfordiam expugnat ac spoliat.*

Miseri cives in templa refugiunt, sed nihil hosti sanctum, omnia rapinis & incendiis profanata, (d) plures Ecclesiæ, ipsaque *Monasteria S. Severi & S. Petri exurantur.*

sancti Severi, & sancti Petri cœnobia † funditus deusta sunt. Victor exercitus in Urbe, & viciniâ hyberna absolvit. * Sic tandem Sigefridus mole negotiorum con- *MLXXX

sump- IV.

(a) Brotturff in *Genealogia Principum Anhaltin.* cap. 2. in fine.

(b) *Chronica Thuringiæ hoc anno.*

(c) *MS. Petrense hoc anno.*

(d) *Rivander & MS. Erfurt. hoc anno.*

Wezilo sumptus defecit, ac in Hasungen (a) Has-
Archi Epif- siae cœnobio, quod disciplinae restituerat,
copus exmo- sepultus est. Huic Abbas è Monasterio D.
nasterio S. Petri, (b) *Wezilo* dictus successit, qui
Petri postu- continuo partes Henrici IV. contra Papam
latus. secutus (c) ac licet ab hoc anathemate per-
 * MLXXX cuteretur, favore tamen Cæsaris tutus in
 VII. Sede mansit. * (d) *Vigerus* comes Thu-
 * MLXXX ringus marchiam suam Dorlam cum per-
 VIII. tinentiis sedi Moguntinae donavit. * Ex-
Sicut & Ru- tincto *Weziloni* rursus ejusdem monaste-
thardus. rii Abbas (e) *Ruthardus* † in ArchiEpisco-
 * MCIV. patu successit, à natalibus Erfurtenfis, qui
Hic mona- fratrem *Pilgrinum* (f) Thuringiae Advoc-
sterium re- tum constituit, ac *Burchardum* Petrensis
staurat. cœnobii Abbatem consecravit. * *Bur-*
Cellam S. chardus † hic monasterium è cineribus, ip-
Martini ad sumque templum quadratae formae lapidi-
Werram bus, (g) ut hodiè visitur, restituit. Sub
fluviumsun- eodem cella † *S. Martini* ad *Werram* flu-
dat. vium supra pagum *Falckena* Cœnobio *S.*
Petri accessit. (h) Quippe *Ruthardus*,
 quem dixi, Cæsaris irâ Moguntiam exul fre-
 quentius Erfurti & in isto pago moratus,
 ad flumen ambulando Numini preces sol-
 vere

(a) Serarius in ejus vita.

(b) MS. Petrense.

(c) Serar. in ejus vita.

(d) Marianus Scotus ad annum MLXXXVII.

(e) MS. Petr. Bruschius ad annum MLXXXVIII.

(f) MS. Petr.

(g) MS. Petr.

(h) Extat instrumentum foundationis originale in chartis Petrensis
 Monasterii.

vere consuevit, cumque à dextra ripæ sub altissimis præcipitiis fons crySTALLINUS ebulliat, amœna solitudine loci captus, ubi præcipitia recedunt in sinum, altare sancto Martino sacrum erexit, ac addictis postea jugeribus, cum angustia, & sterilitas peculiarem monachorum cœtum non aleret, cœnobio S. Petri donavit.

Verum ut ad Ludovicum II. revertar, eidem Moguntia Vicedominatum crediderat, igitur patriis artibus insistens, contemptis hinc inde castris (a) Imperium sibi firmat. * Attamen pro Domino † multa etiam contra Cæsarem Henricum V. fortiter egit, à quo per Hojerum comitem in Mansfeldt, exercitûs Ductorem oppressus, vix se fugâ sustulit. Primus ille (b) salientes † in monte D. Petri aquas de assurgente versus occidentem colle per plumbeos canales duxit. Alii (c) Wernero cœnobii Abbati Hirsaviâ postulato adscribunt: & quoniam in lapide excisus leo aquas vomitat, fons leoninus appellatus est.

* Sedit (d) hoc tempore Adalbertus variæ fortunæ princeps, hic odiosam decimarum exactionem † iterum suscitabat, non sibi, sed altari se petere dicens: atque ut hoc ipsum subditis persuaderet, de jugeribus suis decimas Ecclesiæ B. M. Virginis, quæ

IX.

* MCXIII.
Ludovicus
Saltator pro
Moguntino
belligerat.
quad res.

Salientes a-
quæ ad mon-
tem D. Petri
ducuntur.

X.

* MCXXIII.
Adalbertus
decimas exi-
git.

(a) Chron. Thuring.

(b) MS. Chron. Erfurt. anon.

(c) MS. Petrense.

(d) Chronica Thur. hoc anno.

*Solus Ele-
ctor in Thu-
ringia deci-
mas solvit,
& cur?
Thuringi
postulatum
Præfulis
abnuunt.*

*Renunciat
Electo pro
se, posterisq;
juri deci-
mandi.*

*Montem S.
Severi tras-
laris illinc
vestalibus in
Castellum
munit.*

*Clerici ad S.
Severum in-
troducun-
tur.*

quæ tunc sola in Urbe parochialis erat, perfolvit. Hinc est, quod hodie dum ArchiEpiscopales illi agri, solusque Elector † in Thuringia decimas solvat. Aliud exemplum Præfulis fraudem interpretatiuricolarum non sequebantur, cumque vidigerentur, † arma corripunt, & concitatâ iterum universâ provinciâ mori potius, quàm decimas solvere decretum est. Sub Ductu comitis Henrici seditioforum 20000. Erfordiam cum armis accedebant, in ea ArchiEpiscopum, ut pro se, posterisque juraret, ne decimarum unquam mentio fiat, coacturi. Favebant cives communi causæ; cum igitur parum præsidii Adalberto superesset, † in omnia consensit, nec successores atrocitate eventuum territi decimas unquam exegerunt. Didicit Adalbertus, quam modicum fiduciæ in plebe ad cujusvis causæ favorem mutabili sperandum sit. Igitur vi continendos esse ratus, qui imperio non possent, (a) montem † S. Severi in castellum muniit, atque cum in eo moniales S. Benedicti habitarent, inutilis autem esset ille Sexus in arce, monasterium in monte extrâ Urbem extruxit, inque illud, quod à patrono S. Cyriaco postea nomen accepit, moniales transfudit, ac Clericos † reposuit, quibus leges ac disciplinam præscripsit, dotavit etiam ampliore censu,

(a) Anon. Chronicon. Thuring. MS. Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis, & MS. Chron. Petr.

censu, ac de prædiis iis, quæ his annis libertate donaverat, canonum partem cessit. Quippe (a) fuerant hæcenus Urbis fundi Archiepiscopo ministeriales, † ipsi cultores glebæ adscripti. Adalbertus illis & his libertatem concessit, annuo tantum censu reservato. Hic magnam partem Electorum liberalitate in Ecclesias, milites, horumque pactis in plebem etiam pervenit. Illustrior gestæ rei memoria ab ijs prædiis exhibetur, quæ nummis argenteis datam libertatem annuè redimunt.

*Origo der
Grenzins,
sen.*

Moriens Ludovicus II. † piuguem hæreditatem ad filium Ludovicum tertium transmisit, qui similiter vices Moguntia in Thuringia gessit, & cum patriis, avitisque opibus generositatem, & militiæ peritiam addidisset. Imperatoris Lotharii † filiam Hedwigem uxorem obtinuit, (b) simul ex consilio Principum Imperii, ipsiusque Adalberti Archiepiscopi Moguntini consensu * Landgravius † in Thuringia & Hassiâ à socero creatus est. Non deerant id ipsum Moguntino prudenter dissuadentes: ministros Reip. † pedes esse, qui graciles ad obsequium reliqui corporis prompti, difficiles cum intumescunt. Esse eas Ludovico opes, quæ cum crescentes impediri debuissent, jam serâ pœnitentiâ metuantur, sique novo honore illustrarentur, facile populum obcœcantes à

XI.
*Ludovico
II. succedit
filius ejusdē
nominis in
hereditate
& Vicedo-
minatu.
Matrimo-
nium cum
filia Cæsa-
ris inis.
* MCXXX.
Creatur
Landgravi-
us in Thu-
ringia.
Moguntia
interesse in
hoc negotio.*

(a) Extant documenta in Archivis.

(b) Histor. de Landgraviis Thuringiæ c. 18.

rat,
dum
Ele-
Aff
etati
vi a-
onci-
i po-
tum
itio-
cce-
o se,
rum
ave-
gitur
† in
oci-
uam
uam
cau-
Igi-
pe-
veri
mo-
s au-
ium
e il-
no-
Cle-
ipli-
iore
nfi,
Cæ-

128

P. 31.

ce
be
fit
fu
cu
&
m
pe
ijs
te

re
tr
T
qu
ti
fi
fi
u
co
H
ic
te
ci
ti
L
p
n
re

G
G

cenſu, ac de prædiis iis, quæ his annis libertate donaverat, canonum partem ceſſit. Quippe (a) fuerant hæcenus Urbis fundi ArchiEpifcopo ministeriales, † ipſi cultores glebæ adſcripti. Adalbertus illis & his libertatem conceſſit, annuo tantum cenſu reſervato. Hic magnam partem Electorum liberalitate in Eccleſias, milites, horumque pactis in plebem etiam pervenit. Illuſtrior geſtæ rei memoria ab ijs prædiis exhibetur, quæ nummis argenteis datam libertatem annuè redimunt.

*Origo der
Grenzins,
ſen.*

Moriens Ludovicus II. † piuguem hæreditatem ad filium Ludovicum tertium tranſmiſit, qui ſimiliter vices Moguntiæ in Thuringia geſſit, & cum patriis, avitiſque opibus generoſitatem, & militiæ peritiam addidiſſet. Imperatoris Lotharii † filiam Hedwigem uxorem obtinuit, (b) ſimul ex conſilio Principum Imperii, ipſi uſque Adalberti ArchiEpifcopi Moguntini conſenſu * Landgravius † in Thuringia & Haſſiâ à ſocero creatus eſt. Non deerant idipſum Moguntino prudenter diſſuadentes: miniſtros Reip. † pedes eſſe, qui graciles ad obſequium reliqui corporis prompti, difficiles cum intumeſcunt. Eſſe eas Ludovico opes, quæ cum crescentes impediri debuiffent, jam ſerâ pœnitentiâ metuantur, ſique novo honore illuſtrarentur, facile populum obcœcantes à

XI.
*Ludovico
II. ſuccedit
ſilius ejuſdē
nominis in
hæreditate
& Vicedo-
minatu.
Matrimo-
nium cum
ſilia Ceſa-
ris inſit.
* MCXXX.
Creatur
Landgravi-
us in Thu-
ringia.
Moguntia
interſe in
hoc negotio.*

(a) Extant documenta in Archivis.

(b) *Histor. de Landgraviis Thuringiæ c. 18.*

Moguntiaē obsequio seducturas. Ostendere periculum innatam Ludovicis regnandi cupidinem, qui propiores Thuringis Moguntino splendori se interponent, nec aliud haecenus ab ijs actum, quàm ut abolitis ArchiEpiscopi vicibus se Dominos Provinciae constituent. Periculi sat esse, quod Ludovicus Caesarem socerum habeat, nil intermissurum, quo nepotibus imperium firmare possit. Aliud aliis visum: Preces Caesaris rejicere crimen esse, nec tales amplius, sed mandatum videri, quod pro genero petitur: frustra contumaciâ nil profutura potentioribus resisti. Recordaretur Praesul, quae ab Henrico quarto sibi contigerint, quod obedientiam summi Pontificis adversus eum religiosius observasset, quàm non amicitiam veteri tam intimam, non bene meritis tutus, in ipso carcere famem, squalorem, & ea dira perpeffus sit, quae posteritas cum horrore ab aere publico (a) intelliget. Non rumpendam cum Lothario Saxone amicitiam communi in Francos odio firmatam, & quam solam tuta esse Thuringia possit, nec publicam utilitatem hic periclitari, quippe Moguntini jura novo hoc titulo non impeti: Ludovicum nihil potentiae vel iurum amplius in provincias consecuturum, quibus sicut haecenus, Electoris sui nomine

praerit.

(a) Valvae templi Moguntiae ad gradus B. M. V. Aenea carcerem & cruciatum huius ArchiEpiscopi referunt, vid. Serrar. in ejus vita.

præerit. Suas tantum villas, pagos, & arces, quas vel Moguntini beneficio, vel ex hæreditate majorum tenet, titulo magis honorifico judicaturum. Elevari majestatem Principis in splendore ministrorum. Adalbertus admodum prudens, & in gerendis rebus versatissimus, facile periculum vidit, sed memoriâ objecti mali territus, & quod intimæ cum Lothario amicitia negare nil auderet, sequiori sententiæ, Cæsarisque desiderio paruit, sic utriusque Provinciæ Landgraviorum ex indulgentia Moguntinensi origo cœpit.

* MCXXXI.
Templum S.
Augustini.

* Idem (a) Adalbertus † Ecclesiam S. Augustini erexit. * Eiusdemque auspiciis † Gisbertus postea Vicedominus templum S. Laurentio sacrum exstruxit.

* MCXL.
& S. Laurentii erigitur.
* MCXLI.

* (b) Huic Adalberto nominis ejusdem ex fratre nepos, & isti Marcolphus successit, sub quo tumultuatos † Erfurtenses, ac in Moguntinos officiales, & milites insurrexisse legitur. (c) Certatum intra mœnia pluribus utrinque vulneratis & occisis; quæ causa motus, silent ex more suo istius ævi scriptores. * Discordias civiles Urbis

XII.
Tumultus in
Erfordia.

incendium castigavit, quod montana potentissimum pervasit. (d) Severianum castrum, ipseque mons sancti Petri flammis succubuit, monasterium una cum templo

* MCXLII.
Castrum Severianum &
Cœnobium
S. Petri in cœ-
nili die pereunt.

C

(a) MS. Biblioth. Cæsar. Vindob.

(b) Serarius in Adalberto.

(c) MS. Petrense Chronicon hoc anno

(d) Dictum Chronicon hoc anno.

MCXLVIII.

Hoc reparatur.

XIII.

*MCL.

Landgraviis Vicedominatus non amplius creditus.

* MCLIV.

*Translatio SS. Adelarii & Eobani.**Vicedominatus familiae nobili hereditariè concessus.*

nisi quod muri vim ignium superarint, perierit. Huic cladi suorum annalium amissionem Cœnobium adscribit, ut non nisi obscure veterum memoria habeatur. * Il-
lud intra † quinquennium reparatur
Henricus ArchiPræful Moguntinensis, præ-
sentibus suffraganeis Herbipolensi, &
Eichstettenſi Episcopis xvi. Calendas Julii
consecravit.

* In Ludovicis non diu convenit cum
superba potestate subjectio, nec Landgra-
vii posteris Vicedominatus amplius credi-
tus, † ne sub ejus licentia in bona Archi-
Episcopi ulterius grassarentur, sed missus
alius, Gisbertus quem dixi, qui Erfordiae
vice Electoris præsideret, ac reliquos in
Thuringia pagos gubernaret. * (a) Sub
hanc mutationem SS. Adelarii, & Eobani
† corpora in monasterio B. M. Virginis in-
venta, cumque maximis solennitatibus
translata sunt. Tota Provincia in singu-
laris Episcopi venerationem concurrit,
(b) tam liberalia undique oblata donaria,
ut iis brevi Mariana Ecclesia cum turribus
exstrueretur. Paulò † post familiae cui-
dam nobili, quæ deinde nomen à munere
traxit, atque hodieum in Thuringia vi-
get, in feudum ab ArchiEpiscopatu Vice-
domi-

(a) Breviarium Erfurtenſis Ecclesiæ collegiatæ B. M. V.
in lect. 5. vitæ SS. Adelarii & Eobani, & MS.
Chron. Petr.

(b) MS. Bibliothecæ Cæs. Vindobon. quod tamen in
tempore dissentit.

dominatûs officium concessum est. Hinc *Dissenſiones*
 invidia; namque adimi ſibi credidit Lu- *inter Mo-*
 dovicus IV. dum non conferretur dignitas, *guntinum*
 quam ex ordine majores habuerant. *Landgra-*
 dium inter Papam & Cæſarem † Frideri- *vium.*
 cum occasionem vindictæ præbuit. De *Diffidium*
 teſtandares iſtarum ætatum, quæ cum *inter Papã*
 circa Numinis cultum non diſſentirent, *& Cæſarem*
 de cura tamen ſacrorum bella tam atrociam *ejuſq; cauſæ*
 geſſerunt, ut pro iſtis aris non poſſent
 crudelius. De nominandis in Germania
 Episcopis controverſia erat, (a) quod ſibi
 quiſque tribuit, Pontifex & Cæſar: pari u-
 terque ſtudio, ac quoniam Deus Imperio
 Cæſarem, Papam Eccleſiæ præfecit, iſſi
 Episcopi Hierarchiæ congruum ducebant,
 ab hoc potius, quàm ab illo ſe nominari.
 Secutus Alexandri tertii Pontificis partes *Moguntia-*
 † Conradus primus Elector, ideo Cæſari *nus Papæ,*
 inviſus, quem magis ex æmulatione ſedis *Landgravi-*
 Moguntinæ, quam juſtitiâ cauſæ Ludovi- *us Cæſari*
 cus ſequebatur. (b) Primò campeſtria Ar- *adhæſit.*
 chi Episcopi loca per Thuringiam invadit;
 arces etiam Mühlberg, & per Eichsfeldi-
 am Ruſtenberg, & Harburg expugnat ex
 ſegni ad commoda Archiepiſcopatûs pa- **MCLXIV.*
 rentum adminiſtratione minus inſtructas. *Obſidetur*
 * Devictis campis Erfordia obſidetur, † cu- *Erfordia.*
 jus muros Conradus, (c) periculum præ-
 videns, vix antea reſtauraverat; illa
 C 2 magnis

(a) Nicolaus Burgundus in Ludovico IV. lib. I.

(b) Ms. Chronicon Erfurtense, & Thuringica com-
 muniter.

(c) Rivander in Chron. Thuring. ad annum MCLXV.

magnis viribus & animis se defendit. Missi internuncii Moguntiam, qui necessitatem exponerent, & rogarent auxilia, verum & ibi major calamitas, quippe Cæsar Electorem Moguntiae inclusum oppugnabat. (a) Mox urbe captâ Præsul Romam ad Pontificem Alexandrum fugit, iræ Cæsaris corrivalem, à quo Cardinalem Octavianum in pontificatu æmulum acceperat. Interim Landgravius omni ope destitutam Erfordiam audacius oppugnat, quam cum ad extremam necessitatem adegisset, nondum animis, (b) sed viribus fracta † se dedit. Exemplum Cæsaris imitatus hic victor, ille Moguntiam mœnibus nudaverat, similem † injuriam filia retulit; arces autem Rustenberg & Harburg solo æquata. Non diu afflixit fidelitatis pœna Erfordiam, quippe Conradus Romæ Sabiniensem episcopatum, & Purpuram consecutus moguntiae mortuus videbatur. Suffectus ergo Christianus Comes de Buchenatione Thuringus, antea Cæsaris Cancellarius, an valide? non dixerim. Sic quidem ferebat sæculi genius; Princeps alias cunctis virtutibus & militiâ conspicuus, ac cum Cæsari esset amicissimus, ejus jussu omnia priori bello amissa recepit, nihil † huic antiquius, quàm ut jacentia mœnia repararet. * Amore patriæ motus citius

Expugnatur.

*Nudatur
Mœnibus
vix ante à
Moguntino
reparatis.*

*Restauratur à Moguntino.
* MCLX
VIII.*

(a) Bruschius in hoc ArchiEp.

(b) M Scriptum Chronicon Erfurtense & Thuringica communititer.

citius Erfordiam, quam Moguntiam securitati suæ, & mœnibus (a) restituit. Intro-
duxit (b) † etiam milites, quibus compa-
ratis à civibus & clero fundis, domos e-
rexit, & laudabili exemplo posteros mo-
nuit, ne unquam sine justo præsidio civi-
tatem relinquerent, quod postea negle-
ctum extremis calamitatibus omnia invol-
vit.

* (c) Comitia à Cæsare † anno hujus sæ-
culi septuagesimo Erfordiæ celebrata: tur-
batus Italiæ status & Palestinæ periculum
in consilium trahebatur. In ipsa æde B.
M. Virginis Ludovicum equitem creabat
(d) Henricus Leo, Saxonum Dux, bellicosus.
Cæsaris Æmulus, comitii sententiâ proferi-
bebatur. Biennio post Urbs hæc in paro-
chias † distributa, (e) cum antea sola B.
M.V. esset omnium parochialis. Alia ve-
rò facella à nobilibus terræ, qui à Wilhel-
mo, aliisque successoribus introducti
in Urbe & agris habitabant, constructa
funt. Paulò * (f) post fulgure † pons mer-
catorum incensus, & à curia ad monaste-
rium Scotorum omnia flammis consump-
ta. Simili strage cœnobium D. Petri cum
fano

XIV.

* MCLXX.

Comitia
Erfordias
habita.Urbs distri-
buita in pa-
rochias.

* MCLXXV

Incendia.

(a) Bruschius d. loco, & de Episcop. tit. ac Diac. Card.

(b) MS. Chronicon Erfurtense & Chytræus in Chron. Sax.

(c) Vide assertionem juris Mog. pag. 18.

(d) MS. Chronicon Erfurtense.

(e) Chronolog. Bucholt. MS. Bibliothecæ Cæsareæ Vindobonensis, sect.
MS. Petrense ad annum MCLXXXII. differt.

(f) MS. Chronicon Erfurtense.

fano Severiano in cineres abiit : (a) nam ortum in domo Canonici incendium omnia montana cum Bruleto corripuit. Creditur milites Friderici succendisse, offensus clericis, qui pro concione Cæsarem Banno Pontificis innodatum continuo traduxerant.

XV.

* MCLXX

VII.

*Bellum inter
Moguntinũ & Land-
graviũ.*

* MCLXXX

* Non suffecit interna calamitas ꝑ quippe Ludovico IV. mortuo filius ejusdem nominis V. successit, & ne degener à majoribus videretur, jura sui patroni invalit, sed irrito successu, nam Christianus Archiepiscopus Præsul non pedum ferre solum assuetus, sed victorem gladium per Europam circumtulera, igitur hostem ita repressit, ut interveniente Cæsare (b) pacem iniret. * Non erat illa diuturnior ipso metu : vix enim in Italia Christianus morbo extinctus, & sibi omnem Thuringiam Landgravius pollicebatur. Revertit illinc ad sedem suam Conradus, (c) à clero & populo humiliter receptus : nec Cæsar restitit pontifici conciliatus. Sed & hoc in adversario virtutem invenit Ludovicus, præterea memoriam acceptarum à parente injuriarum, quas vindicare sublimes natales, nam è Palatino Principe natus, urserunt. Jacta belli alea : cui ut propior esset Conradus, Erfordiam ingreditur. Cives non priore fortunâ territi se suaque pro Domini inco-

(a) M S. Petrense.

(b) Chronicon MStum Erfurtense, & quædam Thuringica.

(c) Vide Serarium in *Conrado & Christiano.*

incolumitate offerunt: cum ergo tutandis
 novis mœnibus sat virium reliquisset, co-
 pias educit, Landgravium, qui comea-
 tum impediēbat, profligaturus. Sed ille
 in arces se receperat, ac cum bellum veli-
 tationibus protraheretur, Cæsar arma de-
 poni, causam suo relinqui iudicio man-
 dat. Mox adest Erfordiæ solenni disquisi-
 tione controversiam finiturus. Iudicium
 in monasterio S. Petri instituitur. (a) * Ci-
 tati ad Cæsarem † comparent Elector &
 Landgravius: ille gravi oratione Frideri-
 cum alloquitur, multis Landgravium ac-
 cusat, pluribus Thuringiam vindicat: Ve-
 nisse in Germaniam exules Galliâ Ludovicos, & has
 in Provincias à Moguntia receptos, quibus excludere
 benefactricem conentur. Non latere Cæsarem quo-
 modo Ottonis Saxonis liberalitate ad Filium Wilhel-
 mum, & Sedem Moguntinam cum Hassiâ Thuringia
 pervenerit, ac cum per Vicedominos regeretur, quod
 Conradi Franconi intercessione precariam Provinciam
 administrationem à Bardone Ludovicus I. obtinuerit.
 Voluisse hunc Præsulem fidelitatem ministri donis ani-
 mare, multisque dirasse feudis, quæ demum hæredes
 in arces verterint, ex quibus nunc Moguntiam impug-
 nent, ac dilatatâ aculeis omni Thuringiâ expellant.
 Nec desperare de successu, postquam Lotharius Socer
 Landgravios fecisset. Nullum tam apertè id egisse,
 quam præsentem Ludovicum, restari id frequentia
 bella, quibus initio Cæsaris obsequium prætenderit,
 sed cum adversus Christianum Cæsaris clientem velum
 hæc aptare non potuerit apparuisse in suis coloribus ha-

*Cæsar arma
 deponi &
 experiri ju-
 re mandat.
 MCLXXX.

IV.

*Cæsar cau-
 sam audit.
 Oratio Mo-
 guntini.*

C 4

bendz

(a) Chronicon Thuringiæ & Erfordiæ hoc anno.

Responsum
Landgravi

Cæsar sententiam differt.

Cæsar's casus & periculum.

(a) MS. Erfurtense & Rivander hoc anno.

bendi libidinem, quæ devastatas provincias, & hunc Imperatori laborem causarit. Rogare se jubere Cæsar dignaretur, ut ab alienis Landgravius abstineret, nec illum Thuringiâ expelleret, à quo in eam receptus. Cumque fundatum jus ex universali donatione Moguntia competere in provincias, Landgravius si quid prætere vellet, legibus, non armis disceptaret. Ad hæc † Landgravius: Non culpâ exules, sed vi majori patris opibus expulsos fuisse Ludovicos: quippe Semen ex stirpe Merovingorum Regiâ ducere, illâ Thuringiæ Dominâ. Rediisse ad hanc terram quasi postliminio, ac cum ab ArchiEpiscopo occupatam invenissent, turbare noluisse Præsulem, sed nudo ministerio contentos omnia ad S. Sedis emolumentum gubernasse, hisce servitiis tanta integritate præfuisse, ut Cæsar, & Moguntinus, hic bonis, ille honoribus certatim virtutes remuneraverint, donec tandem Landgraviatus titulum Cæsar contulerit. Hunc esse, quem invidè respiciat Elector, cumq; Vicedominitatum, quo majores ex ordine functi, patri negasset, jam insuper antecessorum beneficia eripere. Interrupit orationem Elector, & cum relata de Merovingis fabulam dixisset, apparatus & bella, non servitium sed dominatum affectare ait, obierint vices Moguntia Ludovici, ministerium fuisse absque injuria revocabile. Hæsit † Cæsar ad narrata partium, & quia pro electore justitia, pro Landgravio favor erat, litem oratione dubiâ distulit potius, quam diremit. (a) Has inter consultationes magnum discrimen Cæsar cum suis incurrit, † etenim pavimentum

me
pro
in c
adh
mo
He
xor
cor
nec
res
diti
por
Fel
difi
He
tint
sibi
tim
ctu
luit
Ret
bul
ris
Feu
den
gra
pro
qua
ran
gen

(a)
(b)

mentum conclavis subdusruit; inferius profunda erat cloaca, quinque Comites in coeno suffocati, Cæsar clathro ferreo adhæsit, usque dum scalis & funibus ad motis eriperetur. *Iisdem in comitiis Hermannus Ludovici Frater Palatinus Saxonie creatur. Dilata(a)lis proximâ veris commoditate iterum in bellum transit, nec unquam Conrado cum Landgraviis res pacatæ. † Extruunt hi pro firmendis ditionibus arcem Grünenberg, cui opponit ArchiEpiscopus Heiligenberg propè Felsburg. Ne mors quidem Landgravii dissidium abruptit, sed frater ejus & hæres Hermannus cœpto à fratre bello Moguntinum urfit. Cum tandem justo exercitu sibi occurrerent, copiæ Moguntinæ † partim cæsæ sunt, partim fugatæ. * (b) Fractus viribus Elector multis renunciare maluit, quam omnia discrimini subicere. Retentâ Erfordiâ † cum adjacentibus, quibusdam prætereà comitatibus & præfecturis, potissima Thuringiæ & Hassiæ vel in Feudum, vel in allodium Landgraviis cedens, pacem iniit. Et tunc primo Landgravii à subjectione Moguntina liberi sunt pronuntiati, nactique exemptionem, quam tanto molimine hætenus intendebant. Conradus curis fessus sacris se diligentius applicuit. * Dichmaro † Petrensis

*MCLXX
XV.

*Continuata
bella inter
Moguntinæ
& Land-
gravium ar-
cesq; adver-
sus invicem
exstructæ.*

*Mogunti-
nus victus.*

*MCLXXX
XII.

Pax iniit.

*MCLXXX
XIV.

*Petrensis
Abbas in-*

*fulæ privi-
legium con-*

sum sequitur.

(a) MS. Erfurtense hoc anno.

(b) Dictum MS. & Chron. Thuringiæ hoc anno.

sum Abbati, (a) quod religiosam in cenobio disciplinam accuratius servasset, infula privilegium à Pontifice impetrat. Pro tanti beneficii memoria Elector cum successoribus in confraternitatem istius religiosi cœtus assumptus est. * Postea (b) monasterium, † quod hodie novi operis vocant, pro monialibus Canonum S. Augustini exstruit, ac moritur.

*MCLXXX
XVIII.
Monasteriū
novi operis
fundatur.
XVI.

*MCC.
Schisma
Moguntinū
inter Sige-
fridum &
Lupoldum.

Erfordia
Lupoldo
adhæret.

Hostilia in-
ter Land-
gravium &
Erfordiā.

(a) MS. Petrense.
(b) MS. Erfurtense.

(c) Capit.: Bonæ memoria 23. x. de Elector.

(d) chronica Rivandri ad annum Christi MCLXXXIX.
Abbas Ursbergensis.

gra
par
hæc
ape
qua
ring
rem
ad C
fore
lipp
vic
fac
eoc
nat
nia
in i
Ve
nei
vin
era
An
Jun
La
inv
Phi
que
lan
cur
fen
tur
ves
exe

(a)
(b)

gravii ditiones exurant, † nec cœnobiis
 parcebatur, Ottoni propter Papam ad-
 hærentibus. Lupoldus Cæsari Erfordiam
 aperit, ut tam ex ea laceffere hostem,
 quam eludere posset. Crudelius in Thu-
 ringiam sævit Philippus (a) quam Cæsa-
 rem decuit. Landgravius rem omnem †
 ad Ottocarum Bohemiæ Regem, suum ex
 forore nepotem, defert. Bannitum Phi-
 lippum Thuringiam occupasse, nec ut
 victorem in ea dominari, sed ut Barbarum,
 sacra, profana excindere, evertere aras,
 eoque jam progressum, ut præter arces
 naturâ loci munitas nil intactum sit, om-
 nia desolata, disperfosque subditos, ut
 in iisdem præsidium amplius, non restet.
 Veniret Rex ad defensionem consanguini-
 nei, aut si communis sanguis, si a vita pro-
 vincia non moveat, saltem aras & tot sa-
 cra, quæ Bannitus violavit, ulcisceretur.
 Annuit Rex petitis, & 14000. armatos misit.
 Jungit his reliquias cœpiarum suarum
 Landgravius, & rectâ Philippi exercitum
 involat. † Hic vix impetum sustinuit.
 Philippus Erfordiam fugit, in qua ab inse-
 quente Landgravio † obsidetur. Vigi-
 lantior erat obsidio, ne qua Philippus
 cum Lupoldo effugeret, ast cum forti de-
 fensione protraheretur, & languerent diu-
 turnitate vigiles, Philippus † mutatis
 vestibus noctu evadit. Collecto * iterum
 exercitu (b) Civitati, & Lupoldo succur-
 rit

Cæsar &
 Lupoldus
 Thuringiâ
 devastant.

Landgra-
 vius Bohemiâ
 invocat.

Ejus auxi-
 liis Philippus
 Exercitum
 fundit.

In Erfordia
 obsidet.

Philippus
 clam fugit.

* MCCIV.

(a) chron. Thuring. hoc anno.

(b) Lambert. Schaffnab. Addit. ad hunc annum.

Vrbem ob- rit † obsidione soluta, ac territo in fugam
sidione libe- Bohemo Landgravium ad pacis † leges a
rat. digit. * Stabilire illam videbatur Philippi
Pax. mors, quippe post eum summa rerum ad
 *MCCVIII. Ottonem Saxonem devoluta, cujus viri
Sigefridus bus Sigefridus † (a) acto in exilium Lupol-
Sede potitur. do, sedem suam conscendit.

XVII. * Vix biennium fluxit, & iterum cala-
Otto Cæsar mitas. (b) Otto † qui Pontificis favore
Moguntini imperium nactus, in eum insurgit, & ec-
Land- clesie banno feritur, cujus publicationem
gravium in- Papa Sigefrido Germanie Primatei deman-
festat, & dat, nec impunè hoc iræ ministerium exe-
cur. cutus est, quippe Cæsar Sigefrido hostilia
 nunciat. Ingenti exercitu depopulatur
 Thuringiam, Electorem in Erfordia præ-
 venit, & excludit. Ille nullibi tutus ad
 Hermannum Landgravium, qui contra
 Cæsarem pro Papa stetit, fugit. Sed mors
 Ottonis finem malis posuit, ac successoris
 Friderici secundi jussu omnia, quæ iniqui-
 tate belli hactenus ArchiEpiscopatu de-
 cesserant, restituta sunt. Commune il-
 lud in Ottonem odium Sigefridum &
 Landgravium aliquamdiu amicitiam co-
 lere, vel simulare potius coegerat: nec
 enim penitus oblivisci poterant præterito-

Bellum inter rum. In tantum friguscula invaluerant,
Sigefridum ut mortuo Hermanno, ne cum Ludovico
Ludovicū † quidem ejus filio, pio illo S. Elisabethæ
pium Land- Marito res serenæ essent, & cum ei Sige-
gravium. fridus

(a) Serarius in Sigefrido secundo.

(b) Serarius in vita Sigefridi.

fridus indignationem Ecclesie minaretur, ipse gladio suo pugnans * vicina Erfordia * MCCXIX.

depopulabatur, (a) sed à civibus repulsus in Eichsfeldiam copias vertit, ubi arces Harburg & Scharffenstein, unde continuis depraedationibus infestabatur, expugnavit, & demolitus est. Fuit tunc

Ludovicus adhuc juvenis, nec illi, sed consiliariis hoc malum imputabatur. † *Pax Fuldae inita.*

Crescentibus belli studiis Fuldenfis & Hirsfeldensis Abbates se interposuerant, quibus auctoribus Fuldae pax inita, quam sibi cordi esse ut probaret Landgravius, ad invitationem Erfurtensium urbem hactenus suspectam, ideò nunquam sibi visam

* ingressus est, ac à Senatu, populoque * MCCXX eà Magnificentia exceptus, quàm vicinum XII.

Principem decuit. Et quoniam eodem *Fratres*

adhuc anno (b) Fratres † Minores ordinis *minores ordinis S. Francisci Erfordie*

S. Francisci, qui tamen jam aliquot annis habitabant in suburbio, in ipsam civitatem recepti sunt, haud dubie pii Ludovici, die monasterium ac-

magni istius ordinis patroni, intercessione factum est; locum Vicedomini de Ap- *cipiunt.*

polda juxta Geræ dexteram gratuito concesserunt, hinc nomen fundatorum nacti. * MCCXX XIII.

* (c) Anno sequenti coenobium † Fratrum *Sicut et Augustiniani.*

eremitarum, S. Augustini extrui coepit. Stabilis igitur cum Ludovico pax, non item

(a) Rivander in Chron. Thuring. hoc anno.

(b) MS. Chron. Bibliot. Cæs. Vindobonensis, & MS. Chron. Erfurt.

(c) MS. chron. Bibliot. cæs. Vindobon.

Dissidia cū item cum fratre † ejus Conrado, qui cum
Conrado Friderici Cæsaris filiam Agnetem uxorem
Lādgravio. haberet, nihil sibi impunè non licere ratus
 refractarios Provinciae Abbates, (a) Rein-
 hartborneasem præcipuè suam in protec-
 ctionem recepit, continuò Archiepiscopus
 patus in Thuringia reliquias, & in Hassia
 præsertim laceffivit. Donec & is conjugii
 mortuâ cum vitæ genere animum muta-
 ret, atque ordini Teutonico (b) sese addi-
 ceret, cujus postea supremum magistrum
 in Borussia nactus est. Idem Parochus
 ale templum † S. ~~Jacobi~~, atque vicinam
 ei Teutonicam domum erexit. Archiprae-
 sul † postea erfurti moritur, (c) de cujus
 cineribus collegiatae ecclesiae hodiè con-
 tendunt, nullis monumenti reliquiis
 tem dirimentibus.

Templum S.
Nicolai ~~Jacobi~~ ex-
 struitur.
Sigefridus
moritur Er-
furti & ibi
sepelitur.

XVIII.

Historia de Narratur hujus temporis quædam histo-
Ludovico ria, † (d) cujus fidem, nisi constans à ma-
comite in joribus accepta narratio, ipsa etiam mo-
Gleichen, numenta confirmarent, vix ullus admitti-
qui duas u- teret. Saracenorum in Oriente insolentia
xores habu- vires Occidentis provocaverat: colligun-
isse dicitur. tur à Friderico Cæsare copiae militares.

(a) Rivander ad annum MCCXXXII. & Chronica alia
 Thuring. ubi tamen incredibiles nugae admiscunt.

(b) Rivander ad annum MCCXLI.

(c) Serarius in hoc Sigefrido, & MS. Chron. Petr.

(d) chronica Thuringiae hoc anno. Griesheim Archie-
 satrapa Eichsfeldiae peculiarem hujus historiae narratio-
 nem in spem liberationis edidit, dum à Suecis in Cyriaciburgo cap-
 tivus teneretur.

Ludovicus comes de Gleichen belli studiis & pietate flagrans Christianorum exercitum auget, atque ut est armorum fortuna fallax, hostium terras vix ingressus una cum suis interceptus est, mox diræ servitutis mancipium: servatus enim in novos indies labores, eosque gratuitos, nisi quod flagellis rependerentur. Non fuit supra animum calamitas, sed eo mansit erecto & forti. Juvenilis ætas, pulchritudo colorum, & membrorum proportio, dotes animi commendabant. Aderat eo loci filia Regis Saraceni, hæc in vincula captivi cecidit, sed amoris. Absuit omnis suspicio, liberior ideò comiti loquebatur, cum misericordiæ captivi fors humanitatem imputaret. Auxit eadem animum Virgini, ut prima vinctum alloqueretur, multa de vita ejus, de patria, stemmate, aliisque sciscitata, nec minuit amorem, quod conjugatum audiret, legibus gentis polygamiam non abhorrentibus. Vetus autem stemma & opes, præterea miseria amati, adeo succenderunt amorem, ut occultari amplius non posset. Oculorum tela, resoluta in familiaritatem labia facilè captivo indicarunt ultra misericordiam aliquid Regis filiam angere. Sed Comes memoriâ Uxoris, & numinis metu retractus cuncta dissimulavit. Tandem desideriis, & amore cor Virginis adeo intumuit, ut affectus omnes effunderet. *Es, ait, Parentis mancipium,*

cipium, & cum omnia istius mea sunt, meus ser-
 Mutabimus fortunam, ecce me tibi mancipo, tu Reg-
 nae imperitabis: nec hodie dominatus tuus incipit, se-
 ferretur compedes vix te constrinxerant, cum jam
 arctioribus longè vinculis me captivasti. Ut pauca
 dicam, amo te, eritq; mihi satis vel tecum in compe-
 dibus vivere, vel mori; si tamen ad tua reverti, me-
 que sociam felicitatis assumere velis, ego liberatrix
 ero, nemo mihi claves ergastuli, vel compedum ne-
 gabit, fallam deinde per noctem vigiles, & te facta
 hac servitute liberabo, comitabor autem mihi chario-
 rem patre, & omnibus, quæ relictura sum. Ecce
 mundum hunc, & quæ prætereà in Gynæceo habeo,
 pretio, quam pondere validiora mecum sumam ne-
 cessitati viæ impendenda. Attonitus ad hæc co-
 mes legem Christianorum objecit, quæ
 plures simul uxores habere scelus dicat; re-
 liquisse autem fidam conjugem, mœstam
 quidem sed valentem, ut in vivis illam ad-
 huc speret: vix triennium esse, quo eam
 velaverit, duabus prolibus interim fecer-
 undam; de cætero tantâ se benevolentiam
 indignum, quam regia soboles offerret. Ni-
 hil illa remisit: necdum, ait, me conjugem, sed
 famulam obtuli. Sin uxor tua, quod tecum spero,
 superstes adhuc vivit, sicq; latus patriæ leges negant,
 saltem ad pedes patere. Crevit inter sermones
 utrinq; amor, & facillè annuit captivus, cui
 præmium libertatis oblatum, quod
 fortius amorem traxit. Unum quod mo-
 rabatur, timor erat, ne ex fugâ retrahe-
 rentur, & hæc temeritas crudelissimâ
 morte plecteretur, sed cum illa fugæ
 dolum

doli
 con-
 tivu-
 sum
 mis
 Eur
 mat
 Cor
 teri
 poss
 in t
 sa v
 piat
 ribu
 ria,
 min
 cto
 terr
 Ven
 ven
 mit
 ren
 nur
 que
 che
 pac
 tæ.
 ren
 rar
 alii
 acc
 Ro
 du

dolum explicasset, tandem has in leges
conventum est: liberaret regia Virgo cap-
tivum, liber in fugæ sociam Virginem as-
sumeret, hæc itineris necessitatibus gem-
mis suis, & auro subveniret, atque cum
Europam attigerint, sacratissimo baptif-
matis fonte Mahumetismum ablueret, si
Comitis Uxor mœrore, vel alio malo in-
terim absumpta sit, vel contingat eam
posthac fatis concedere, Regia soboles
in thorum adoptaretur, si verò Comitif-
sa vivat, benignè ab ea cum Comite exci-
piatur, sitque in castissimis utriusque amo-
ribus, nec unquam tanti beneficii memo-
ria, quo conjuges sibi invicem restituit,
minuatur. Fefellit Regina vigiles, & du-
cto ex ergastulis captivo cessit fuga per
terras, perque mare feliciter. Ventum
Venetias, hîc literas ab uxore comes in-
venit, quas passim in orbem terrarum co-
mitissa scripserat, ut maritum quære-
rent. Vixit igitur uxor, nec triste hoc
nuncium Saracenæ fuit, sed in patriam us-
que & huc Erfurtum, ubi comites de Glei-
chen multum habitarunt, secuta; leges
pacti fœderis utrinque sanctissimè observa-
tæ. Benignitatem Comitissæ, & amo-
rem nulla unquam suspicio, vel æmulatio,
raro sexûs exemplo, minuit. Aliter ab
aliis nonnihil hæc narrantur, quasi comes
accepto Venetiis nuncio de vita conjugis,
Romam cum Saracena profectus, ibidem
duarum uxorum habendarum licentiam à

D

Pon.

Pontifice impetrârit , in cuius rei fidei
 spondam satis amplam in arce Gleichen
 monstrant, in qua duas inter uxores co
 mes dormiverit. Solam tamen Comitissam
 fuisse foecundam fatentur. Sed cu
 nota legum in hoc genere severitas, &
 Romanae curiae stylus, fabulam hanc esse
 ex vulgi detractionibus ortam, qui tanti
 amoris castitatem non cepit, facile intel
 liget. Si te vincit suspicio, concubina
 fuerit, certè Pontifex in lege Dei non dis
 pensavit. Sepulchrum tamen commune
 his tribus cessit, visiturque hodie dum se
 pulchrale eorum monumentum in mona
 sterii S. Petri Ecclesiâ, ubi post altare
 quod in medio templi erectum est, ad al
 titudinem quatuor pedum exurgit, atq;
 imagines eorum lapidi incisas hoc ordine
 exhibet, ut comes in medio, comitissa
 dexteris, Regina capite coronato à sin
 istris jaceat. Fuit comitissa ex veteri co
 mitum de Kefernburg prosapia.

XIX. Dum hæc ita contingerent, † Domini
 canici, (a) quos Prædicatores vocant, Er
 furthum venerunt. Habuit comes de Hon
 stein amplam hîc loci domum, hanc no
 viter advenientibus monachis donat, cui
 illi monasterium cum magnifica æde sub
 stituunt. * Elisabetha sancta illa Thuringi
 æ † & Hassiæ Landgravina, Patrona pau
 perum, XIX. Novembris moritur.

XX. Interim propter Bella Saracenicâ, alias

(a) MS. Bibl. cæs. Vindobon. & MS. Erfurt.

que turbas Moguntinum ærarium erat ex-
 haustum, cui ut succurrerent Erfurtenses, *Sigefridus*
 à Sigefrido † Tertio imperatum. (a) Cun- *III. collecta*
 ctati illi, nec præsentis Domini auctori- *indicit.*
 tem satis respexerunt. Subfuit æmulatio
 quædam, vel invidia, videturque ma-
 lum illud, quod postea Rudolphus Cæsar
 cum rebellium capitibus succidit, jam
 initium sumpsisse. Insuper Friderico Cæ-
 sari, quem à Papa excommunicatum Si-
 gefridus persequi debebat, Erfordia, sic-
 que partibus Gibellinorum adhæsit: ideo
 confirmatis privilegiis specialiter in prote-
 ctionem suam Cæsar urbem receperat, (b)
 sed hæc eidem cum Cæsare banno inno-
 data. Elector ut obedientiam extorque-
 ret, è singulis templis campanam se ac-
 cepturum minatus est, quas ut redime-
 rent, petitam subsidii summam ArchiE-
 piscopo solverunt, atque in communio-
 nem Ecclesiæ recepti sunt. * Cleri † mo- * *MCCC*
 res, & cura sacrorum defecerant, qui- *XXIII.*
 bus corrigendis provinciale Concilium, *Provinciale*
 convocatis suæ Diocæsis Episcopis, Ar- *Concilium*
 chiPræsul hic Erfordiæ indixit. Conven- *Erfurti co-*
 tus in monte D. Petri habitus (c) Clerus de *git.*
 nimis exactionibus, quibus Sigefridus
 proventus minueret, conqueritur, ista-
 men nullam conquirendæ pecuniæ occa-
 sionem neglexit, Reip. necessitatibus que-
 relis

D 2

(a) MS. Erfurtense.

(b) MS. Chron. Petrense.

(c) MS. Chronic. Petrensia.

*Advocatiã
à Comitibus
de Gleichen
recuperat.*

*Isdem jus
aperturæ
Erfordia
ãmercipit.*

* MCCXX
XV.

relis prævalentibus. (a) Habuerant ꝑ ha-
ctenus comites in Gleichen à Sede Mogun-
tina præter Comitatum Advocatiam eti-
am Erfurtensem in feudum. Sed quoni-
am Landgravius cum Henrico Comite li-
tem habebat, (b) apud Cæsarem illum ac-
cusat, congestisque multis criminibus
proscriptionem ejus impetrat, ne autem
Advocatiæ jus in manus externas incideret
(jam tum enim Landgravius sibi attribue-
rat) Sigefridus reluit, (c) datis loco
pignoris Landgravio reditibus in Gutterâ,
usque dum & hos pecuniis redimeret, ut-
que Comites antea, sic ille sub Advocato
deinceps credidit. Turbis iisdem ad sua
commoda usi Erfurtenses: vel advoca-
tiæ conjunctum, vel à multis annis datum
comitibus jus, quod aperturæ ꝑ vocant,
vi cujus porta Leonina (fuit illa,
ubi mons Petrensis declinat in Austrum),
Advocatis esse patula debebat, id his in-
litibus Civitas si non ut prædam, saltem
ut mercem accepit. Pretium aliquot
nummorum maltera fuisse dicunt. *
Magno are alieno ArchiEpiscopatus præ-
mebatur, cui exsolvendo ArchiPræsul,
& cathedrale collegium, ut in singulis Ec-
clesiis beneficium distraheretur, (d) præ-
tium

(a) MS. chronicon Petrense. Extant etiam desuper
documenta in Archivis. Vid. etiam assertio juris
Mog. pag. 22. edita Anno 1663.

(b) chron. Thuring. hoc anno.

(c) MS. chron. Petrense.

(d) MS. chron. Petrense.

tium fisco cederet, per electoratum edixit. Sigefridus † Erfordiam in autumno Archi Præ-
 adiit, & non sine murmure Cleri, præsul Clerum
 bendarum fructus collegit. Pietas Elisa- collectat.
 bethæ Thuringiæ Landgraviæ per Christi-
 anitatem vulgata, ut tamen Ecclesiæ cer-
 tiora indicia Numen daret, frequentia ad
 tumbam ejus miracula operatur, certum
 adversitate pressis refugium aperit: de
 quibus, & simplici vitæ innocentia Ponti-
 fex edoctus, * ex antiquissimo Ecclesiæ * MCCXX
 more, solemniter, ut vocant, canonizatio- XV.
 nis actū, sanctitatis testimonium publi-
 cat, diem obitus † sacrum dicit, inque XIX. dies
 numerum eorum, quos ut amicos Dei ve- Novembria
 neratur, & patronos invocat Ecclesia, S. Elisabe-
 refert. * Hoc Gregorii IX. Decretum de- theæ sacer.
 cem dierum festivitate per Moguntinum, * MCCXX
 Trevirensē, Coloniensē ArchiPræ- XVI.
 sules, & Episcopos triginta-sex, hic er-
 fordiam tanquam in Provinciæ Metropoli
 publicatum est. Deinde Præsules abivēre
 Marpurgum, ac ibi solemnitates reliquæ
 peractæ sunt. * Quod Henrico à Land- * MCCXX
 gravio, idem Meinhardo † Comiti de XVI.
 Mülberg à Moguntino contigit: (a) ete-
 nim cum ille Civitati molestus de nocte
 civem abduxisset, datisque mandatis non
 restitueret, agente apud conciliatum
 Ecclesiæ Cæsarem Electore proscriptus, scriptus.

D 3

comi-

(a) MS. Chron. Erfurtense. extant etiam de super do-
 cumenta.

* MCCXX
XIX.

*Ingens in-
cendium
Erfordiae.*

orienta

Comitatus Sedi apertus est. * Eleganti
(a) ista , & stupendæ molis concha , qua
ad monasterii Petrensis ambitum in pecu-
liari lavacro visitur , curâ Abbatis eodem
in loco excavata , deinde ædificium su-
perstructum est. Successit istis friguscu-
lis ingens † clades , quâ gravior huic Ur-
bi per ignis violentiam non acciderat. (b)
initium ortum in pistrinâ prope monaste-
rium Canonissarum S. Augustini. Valli-
dior flamma à vehementi vento in occi-
dentem cogeatur , ubi continuâ strage
obvia quævis depasta est , ipsa templa eo-
rumque muri huic impetui se subjecerunt.
Nec desit ignis , donèc carens alimento
campus occurreret. Jacuerunt in cineri-
bus præter dictum monasterium fanum S.
Wigberti , S. Bartholomæi , Cœnobium
Franciscanorum , Albarum Dominarum
omnia prætereà usque ad portam Krem-
perianam , per quam à loco nati incendii
quasi per continuam plateam , vel potius
per campum prospiciebatur.

XXI.
*Moguntinus
Henricum
Landgravi-
um Cæsare
eligit.*

* MCCXL
IV.

Tanta fuit Moguntia cum † Landgraviis
sinceritas , ut non dubitaret Sigefridus
contra Fridericum Cæsarem , (c) post-
quam tertio excommunicatus esset , Hen-
ricum Landgravium eligere , * id quod
consentiente Trevirensi , Coloniensi , &
Herbipolensi factum est , sed cum ille Sue-

(a)MS.Chron.Petrense.
(b)MS.Chron.Erfurtensia.
(c)Baronius,& alii universales Historici.

vos
tâle
fessu
set
tinc
da
cula
foer
mu
ri c
Bra
S.F
nep
fri
for
or
&
do
cio
im
ve
H
Qu
(c)
rig
Ev
(u
pl
gl
V
vos
(a)
(b)
(c)

vos Ulmā tenentes obsideret, (a) atque sagittā lethaliter vulneraretur, * in eo (nisi quod fessus annis Conradus in Borussia superesset) mascula † Landgraviorum stirps extincta est. Aperta igitur frequentia feuda, quæ Ludovicis, & posteritati masculæ Moguntia concesserat. Aderant ex foemina Landgraviorum stirpe duo æmuli, qui utramque provinciam sibi debere contendebant; † scilicet Henricus de Brabantia duorum annorum adhuc infans, S. Elisabethæ, & Ludovici ex Filiâ Sophiâ nepos. Alter Henricus de Misnia dictus illustris ultimi Landgravii Henrici nepos ex sorore. erat igitur iste lineâ, hic gradu potior, cumque res Imperii desolatæ essent, & sine justitiâ resp. Moguntia * mox Sigefredo, (b) cum vix antea vacantium beneficiorum census ærario per quinquennium impetrasset, viduata, segnius sua urfit, vel neglexit potius, & spectare maluit Henricorum bella, quam se immiscere. Quippe Christianus Secundus successit, (c) † doctus quidem & pius, sed qui nimis rigidâ pietate bellum horruit, illudque Evangelistæ: mitte gladium in vaginam (ut de se ipso scribit) antecessorum exempla opponentibus occinuit: Episcopo gladium spiritûs non sæculi convenire. Verum pessimè hoc sedi, & ipsi Christiano cessit.

D 4

cessit.

* MCCXL
VIII.*Landgraviorum Thuringiæ familia extincta.**Duo æmulæ qui Thuringiam, & Hassiâ prætenderunt.** MCCXL
IX.*Christianus II. Mogunt. Choroquanz Regimini aptior.*

(a) Chronica Thuring. hoc anno.

(b) MS. chron. Petrensis.

(c) Serarius in eius vita.

cessit. Illi pulcherrima occasio multa Thu-
ringiæ sibi aperta vindicandi elapsa, Hic
choro, quam regimini aptior iudicatus;
ac ne Archiepiscopatus ulterius rueret,
Capitulum ad Pontificem pericula detulit.
Esse Christianum, quod mores, doctri-
nam, & pietatem attinet, Archiepisco-
patu dignissimum, sed illam horum tem-
porum violentiæ non sufficere; nec enim
se Præsule tantum: sed & Principe egere,
qui ferro secet, quod cedere pedo renuit.
In occidente periclitari Wilhelmum Re-
gem, alibi Moguntinæ Sedis bona, in
præmium victoriæ peregrinis exponi, ad
hæc omnia Christianum quiescere. Pon-
tifex temporum gnarus Christianum ad
chorum remitti, alium regimini suffici-
mandat. Christianus in vigiliâ nativita-
tis Domini erfordiam venerat, obedi-
tiam juratâ fide sibi stipulaturus. Statim
miraculum † sacri fontis evenit, (a) Fures
sacram pixidem è templo pridie assump-
tæ Virginis abstulerant; vilem materiam,
(argentum fuit,) in prædam servarant, re-
conditum intus thesaurum, sacras hosti-
as, in puteum abjecerant. Quinto post
mense Sacrilegorum alter acri morbo ad
pœnitentiam à Numine vocatur, Isenaci
decumbens Sacerdoti negotium explicat.
Hic fide plenus erfurtum contendit, lacu-
nam,

*Miraculum
S. Fontis Er-
fordiæ.*

(a) edita Historia hæc Typis Anno 1510. *Habeturque
in coetaneis monumentis Ecclesie Beate Mariæ Vir-
ginis.*

nam ubi S. hostiæ jacuissent, examinaturus.
 erat decimus tertius dies Januarii, * & a * M C C L.
 quæ omnes frigore congelatæ erant, hic
 autem fons Creatoris sui reverentiâ liqui-
 dus incorruptas hostias per limpidam un-
 dam ostendebat. Nunciatur Christiano
 miraculum, ille convocato populo, &
 omni Clero stipatus sanctissimas hostias e-
 levat. Testis hujus rei tota Urbs, in cu-
 jus memoriam templum ad fontem ere-
 ctum, atque solennis festivitas in omnes
 annos indicta est. par signum de † myste- *Miraculum*
 rio (a) Eucharistiæ sub Conrado superioris *S. sanguinis.*
 sæculi anno nonagesimo primo in villa
 Bechstet Numen dedit, sed hæc Historia
 sacra ~~p~~sequitur. Idem Christianus (b)
 factâ ad S. petrum visitatione Henricum
 Abbatem suscepto alio, munere exiit

* Deposito Christiano † eligitur, qui *XXII.*
 per ætatem difficultatibus par esse posset * M C C L.
 (c) Juvenis Eberhardus, patre Conrado *Christianus*
 Sylvestri Comite natus, Regi Wilhelmo *deponitur,*
 studiosissimus, is ut prædecessoris negli- *& sufficitur*
 gentiam vigilantiam suâ notaret, vicesi- *Eberhard.*
 mam

(a) Serarius in hoc Conrado.

(b) MS. chron. petrense hoc anno.

(c) Serarius in vita hujus ArchiEpiscopi, ubi quidem Erhar-
 dum vocat, sed antiquissimus nummus argenteus ab eo cusus
 (quem habeo) in disjecta mœnium parte ut infra ad Annum
 MDCXXXV. dicemus, inter alios inventus, Eberhardi
 nomen refert. Ejus imaginem addo.

* MCCL.

C
-
D
C
-
F
-
E
-
S
e
is
a
ia
)
m

Miraculum
S. sanguinis.

ui XXII.

et * MCCL.

lo Christianus
no deponitur,
li. & sufficitur
si. Eberhard.
m

quidem Erhard
eus ab eo cusus
fra ad Annum
is, Eberhardi

Thu
Ho
tus
ret
tulit
o tri
pisco
tem
enim
gere,
nuit.
Re
, in
, ad
Pon
n ad
uffici
vita
dien
atim
ures
ump
iam,
t, re
offi
post
o ad
naci
icat.
acu
am,
turg
Vir

56

ce
ri
ch
ac
Ca
E
na
pa
pe
fe
qu
In
ge
pr
ha
tif
ch
ma
tis
tia
mi
fac
ta
(a
co
as
me
po
de
Hi

*Miraculum
S. Fontis Er-
fordie.*

(a) edita Hi
in coetane
ginis.

P. 57.

nar
era
qu
au
du
da
mi
on
lev
jus
ctu
an
rio
fac
Be
fac
fac
Ab

pe
(c)
Sy
stu
ge

(a)
(b)
(c)

nam ubi S. hostiæ jacuissent, examinaturus.
 erat decimus tertius dies Januarii, * & a * M C C L.
 quæ omnes frigore congelatæ erant, hic
 autem fons Creatoris sui reverentiâ liqui-
 dus incorruptas hostias per limpidam un-
 dam ostendebat. Nunciatur Christiano
 miraculum, ille convocato populo, &
 omni Clero stipatus sanctissimas hostias e-
 levat. Testis hujus rei tota Urbs, in cu-
 jus memoriam templum ad fontem ere-
 ctum, atque solennis festivitas in omnes
 annos indicta est. par signum de † myste-
 rio (a) Eucharistiæ sub Conrado superioris
 sæculi anno nonagesimo primo in villa
 Bechstet Numen dedit, sed hæc Historia
 sacra ~~p~~sequitur. Idem Christianus (b)
 factâ ad S. petrum visitatione Henricum
 Abbatem suscepto alio, munere exiit

*Miraculum
 S. sanguinis.*

* Deposito Christiano † eligitur, qui XXII.
 per ætatem difficultatibus par esse posset * M C C L.
 (c) Juvenis Eberhardus, patre Conrado Christianus
 Sylvestri Comite natus, Regi Wilhelmo deponitur,
 studiosissimus, is ut prædecessoris negli- & sufficitur
 gentiam vigilantiam suâ notaret, vicefi- Eberhard.
 mam

(a) Serarius in hoc Conrado.

(b) MS. chron. petrense hoc anno.

(c) Serarius in vita hujus ArchiEpiscopi, ubi quidem Erhar-
 dum vocat, sed antiquissimus nummus argenteus ab eo cusus
 (quem habeo) in disjecta mœnium parte ut infra ad Annum
 MDCXXXV. dicemus, inter alios inventus, Eberhardi
 nomen refert. Ejus imaginem addo.

*Hic Erms-
wicenſi bel-
lum infert.*

mam (a) redituum partem à Clero extor-
quet, ac collecto exercitu Bellum † Al-
berto Brunſuiceniſi denunciatur. Hic filiam
ſuam infanti de Brabantia deſponſaverat,
ac ideò pro eo bellum gellit. Vocati ad
ſequelam Erfurtenſes prompti aderant.
Ut autem Moguntinus in terram hoſtis in-
commoda belli derivaret, adigeretque
ad tutanda ſua, qui aliena invaſerat, du-
xit per Eichsfeldiam exercitum, & concit-
tato ſimul in Albertum Diderico comite
de Everſtein, agrum Göttingenſem in-
vaſit. Reliquerat Dux tutandæ iſti terræ
præſidium cum Præfecto Wilichio à Kerſt-
lingerodâ, (b) qui juſto exercitui impar-
ad aſtum recurrit. (c) Collectâ equitum
alâ, ruſticos levibus armis onerat, vi-
ctorem exercitum à longè & non niſi per
devia montium & ſylvarum ſequitur, vi-
ctoriam ab occasione ſperans. Nocte qua-
dam ad villam monaſterii Walckenride,
dictam Baſteten perveniunt Moguntinus,
& comes, exercitus in campo relinqui-
tur, & quoniam pares vires non habebat
vicinia, tutus ille ſine ordine, aut vigiliis
palatur. Statim res ad Præfectum delata
eſt, hic velocibus, & alâ equitum aſſump-
tis quanto poteſt ſilentio ad prædium ap-
propinquat: † paucis qui experrecti re-
ſtiterant, interfectis, eſſringuntur fores:
ipſeque

*A Copiis
Brunſvicen-
ſibus capitur*

(a) Dictum chronicon.

(b) MS. Petrenſe.

(c) Cranzius 8. Saxonix c. 21. & 22.

ipseque Eberhardus , & Comes capitur ,
 simul spes Moguntinæ , quæ in immensum
 creverant , concidunt. † Erfurtenſes
 (a) pro Domini libertate ſoliciti publicas
 preces Numini decernunt. Tota Civitas
 mœſto ordine montem D. Petri aſcendit ,
 ſacrificium miſſæ de S. Petro ad vincula
 cantatur. Nec ſine effectu devotio , quip-
 pe poſt unius anni Captivitatem Richar-
 dus † Cornubiæ in Angliâ Princeps , ele-
 ctus à nonnullis Romanorum Rex , cap-
 tivum ingenti pecuniâ redemit , ut per
 hunc Electorem Romani Imperii ſceptra
 conſequeretur. Multum poſteâ Erfurti
 moratus , quod eximiis privilegiis orna-
 vit , nonnulla eidem vendidit. (b) Quip-
 pe † cum antea domus Vicedomini curia
 eſſet , ac per officiales Moguntinos , ſcili-
 cet Vicedominum , prætores Urbanum ,
 & Suburbanum , advocatum , quæſtorem ,
 fori , & rei monetariæ Magiſtrum omnia
 ſtarent (niſi quod pro lubitu cives pruden-
 tiâ commendatos interdum in conſilium
 adhiberent) ipſe civile regimen , & Sena-
 tum duodecim virorum , quibus duos Ma-
 giſtros præfecerat , inſtituit , novo huic
 Senatui Civitatis cuſtodiam , politiam , &
 executionis miniſterium demandavit , ip-
 ſum adeò Sigillum Urbis credidit , addito
 fidelitatis vinculo , ut juris jurandi religio-
 ne

*Erfurtenſiū
 pro eo ſup-
 plicationes.*

*Richardus
 eū redimit.*

*Erfordia
 Senatum ex
 civibus or-
 dinat.*

(a) MS. Petrenſe.

(b) Extant de ſuper documenta , & MS. Chronicon
 Petrenſe.

ne de non perperam utendo caverent. Suis autem officialibus superioritatem, regalia, jurisdictionem, & illa reliquit, quae propria Principis civici Magistratus capacitatem transcendunt. Clero fuit molestior, (a) cui vigesimam partem reddituum interceptit. * Tandem † Erfordiae obiit

* MCCLX.
Obit Erfordiae.

(b) Eberhardus, ibique apud Franciscanos (de quorum familiâ fuisse creditur) sepultus jacet. Cessit igitur Moguntiae de hac praedanihil, sed Henrici eâ lege pacem inierunt, † ut Thuringia Margravio de Misniâ, Hassia Duci de Brabantia, salvis tamen Moguntiae juribus & territoriis, quae ante hoc bellum in utraque possedit, cederet.

Æmuli
qui de Thuringia
conscenderant
pacem incunt.

XXIII.

Imperium
sine Caesare
et quae hinc
damna?

Imperium † interim sine Caesare fuit, cumque non esset, qui timeretur, caedes, violentiae, deprædationes, deposito sceleris nomine, fortitudinis gloriam assumpserant. Nobiles ex arcibus hinc inde prædas in omnem viciniam egerunt, & quoniam frequenti mercatui jam tum incubuit Erfordia, graviter hoc malo pressa, interceptis passim mercibus, & ipsis adeo civibus, non sine divite litro dimittendis † commota ob hæc Civitas idoneos ad arma deligit, varias arces, quibus pro receptaculis latrones utebantur, oppugnat, cessit hoc tam feliciter, ut, cum hanc Germaniae partem à latronibus purgasset,

Erfordia
encomium,
Civitas patris meretur.

encomium

(a) MS. chron. Petrense.

(b) Trithemius.

encomium, CIVITAS PACIS, acceperit. * MCCLX

Inter hæc bella Senatus † à Wernero soci-
etates lanionum, (a) & pistorum abro-
gari supplex petit: seu quod creverat illa-
rum potentia, & cum hac curiæ excessus
notandi libertas, ut à senatu timerentur.

Vel in cives æqualis amor privatæ nobili-
tati invidebat; quidquid sit, bono publico
molimen ornabatur: esse Monopolium
Civitatis malum, quod paucorum lucris
emat communia damna, huc respicere tri-
bus, aut merces & operas vendentium
classes, modo nuper in reip. perniciem
congregatas. Dispergendas potius divi-
tias in plures, quam avaritiæ paucorum
mancipandas, ne vel hi nummorum fidu-
ciâ insolescant, vel egenos ad novarum
rerum cupidinem indigentia cogat. Illa
an civilis societas, ubi necessitas omnium
avaris paucorum crumenis commendata?
quin potius ad necessitatem com-
munem sublevandam, socios, cives invi-
tandos? æquum prætereà esse ut gaudeant
commodis qui reip. onera ferunt, proin-
de omnibus qui vectigal ærario Mogunti-
no solvunt, ac ab Electorali iudicio jura
expectant, carnis, panisque commerci-
um ArchiEpiscopus concederet, nihil de
proventibus, & juribus Electori decessu-
rum, sed quæ societas illæ hæctenus ser-
vitia & redditus præstiterint, Civitatem

in

(a) Extant documenta.

*Arx Stot-
ternheim
expugnata
Solo æqua-
tur.*

* MCCLX
VIII.

*Res secundæ
invidiam
urbi provo-
cant.*

* MCCLX
XV.

*Dissidiacum
vicinis co-
mitibus.*

*Ingens pe-
stis Erfor-
diæ.*

in se cum sufficienti indemnitate cautionem suscipituram. Wernerus, cum hæc res universi populi favorem concernere videretur, annuit, certasque leges huic licentia præscribit, pro quâ Senatus, præmissâ cautione gratias refert. Ex propinqua arce † Stotternheimensi, quæ multiplici vallo & muris invincibilis habita, ad ipsas Urbis portas prædæ agebantur, (a) frequentiores, quoniam ex speculâ quasi ad ipsam Urbem universa planities, nullo tumultu visum intercipientem, potuit observari. Hæc ergo primam iram experta.

* Expugnata ab Erfurtenfibus solo æquatur. Visuntur hodie rudera, & vallorum non æquati satis tumuli, prædones intercepti capite plexi sunt. Nata † cum felicibus rebus invidia, quippe vicini Comitibus huic fortunæ inviderunt, timuerunt etiam victricia arma, quæ civitas per Thuringiam circumtulit. * Mox discordiæ † secutæ, (b) Erfordienfes recentibus victoriis animosi comitatus invadunt, obvia dispoliant: Comitibus è contrâ vias obsident, atque commercia, commercium etiam impediunt. Crevit annonæ caritas in ampla Urbe, nec, nisi continuis eruptionibus importari quid poterat. Insuper aptis ad arma civibus egessit, cum vix ante triennium † bis millecentum sexaginta homines pestis absumpisset.

(a) MS. Chronicon. Erfurt.

(b) MS. Chron. Erfurt. hoc anno.

fisset. Detulit Urbs (a) necessitatem † Erfordia à
ad Dominum suum Electorem Werne- Comitibus
rum, multa de comitum injuriis conque- pressa à
sta auxilium petiit. Ille submissis † Wernerō
tis (b) equitibus succurrit, qui continuo auxilia pe-
hinc inde vias oberrantes securitatem tit.
Urbi restituant. * Prætereà Civitas Wernerus
† Albertum (c) Comitem in Gleichen sibi desert.
foedere ligat. Promittit ille Civitati, cu- *MCCLXX
jus cives, majores suos fuisse prædicat, VII.
consilia pariter, & opem contrà quosvis Urbis foedus
Cæsare, Sede Moguntinâ, & patruo suo cum comite
comite Alberto de Gleichenstein excep- de Gleichen.
to. Tandem ipse Elector † Elector
(d) provinciæ proceres Erfordiam invitat, Mog. Thu-
& causæ cognitione habitâ litem definit. ringiæ pro-
Varie in id his annis conventum est, † ceres urbē
ut adversus turbulentorum invasiones ar- conciliat.
majungerentur. Publicæ, seu territoria- Inter Thu-
lis pacis nomine foedera inita, vis uni illa- ringiæ pro-
ta pro communi injuriâ acciperetur, (e) ceres foede-
ne calumniæ locus esset, judicia ex pacto ra pacis pu-
constituerentur, quæ de fractâ pace blicæ icum-
gnoscerent. Nocentes illico læsæ parti sa- tur.
tisfacerent, aut foederatis armis possessio-
nibus exuerentur. Capita foederum aliàs
Ar-

(a) Additionator ad Lambertum Schaffnaburgensem
hoc & seq. Anno.

(b) MS. Chron. Erfurt. hoc anno.

(c) Extat confectum de super instrumentum.

(d) Rivander & alii.

(e) Extant varia instrumenta in Archivo super his pactis deß Lande
Friedens concepta.

ArchiEpiscopi, interdum Landgravii fu-
 ère, sic tamen ut amicâ civitate adver-
 sus se invicem arma sociis nunquam spon-
 derent. Ista ex pacto judicia libertati Ur-
 bis pericula, & turbas postea pepererunt.
 (a) veteri jam tum arte, potentioribus
 omnem subjectionis speciem, in argumen-
 tum dominatûs acceptantibus.

XXIV.

* MCCLXX
 XI.

*Senatus ob
 conditû sta-
 tutum indign-
 nationem
 Electoris in-
 currit.*

* Dum Erfordiæ præfens ArchiEpisco-
 pus moraretur, † Clerus super iniquitate
 statuti, (b) quod recenter Senatus publica-
 rat, querebatur. In eo bonorum immo-
 bilium in Clerum donationes, & quamli-
 bet translationem domini sub caducitatis
 poenâ prohiberi, manifestam cleri injuri-
 am hoc respicere, idque temeritatis hæc
 notandum esse, quod iniquissimam legem
 ob reverentiam, & honorem S. Matris la-
 tam Senatus in præfatione dicat. Hic mul-
 tis innocentiam statuti defendit: *Nihil in
 Cleri injuriam actum, amplâ potestate pretium cujus-
 vis rei donandæ relictâ: possessiones rerum immobili-
 um merito Clericis invideri: esse ijs manum mortuam
 ad omnes Reip. necessitates torpentem, nihil temeritatis
 se committere, quod in reverentiam & honorem ma-
 tris pro utilitate filie statuta condat. Elector Se-
 natui potestatem secundum leges jam latas
 Urbem administrandi concessam, novas*
 ferendi

- (a) Cum Landgravii in argumentum superioritatis postea allegarint
 in Tractatibus pacis Monasterii. Vid. deductio Saxonica jura
 Superioritatis in Erfordiâ concernens Monasterii exhibita.
 (b) Extat hodie dum in antiquo statutorum libro quod asseratur in
 Curia.

ferendi Moguntia reservatam dicens, statutum illud antiquavit, multa mille marcarum argenti puri adjecta, quod Electoris jura Senatus invaserat. * Secuta pax claustrum † Canonissarum S. Augustini (a) ex cineribus, in quibus à nupero incendio jacuerat, erexit, deditque exre nomen novi operis, sicut & illa continens nova civitas appellata est. * Civitas à milite nobili Hermanno de Husingeroda (b) comitatum † Viselbach unâ cum curia prope S. Bartholomæum, ejusdemque templi jure patronatus, quingentis quinquaginta marcis argenti puri emit. Curiam ipsam & annexum jus sub certis legibus retrovendidit. Henricus Comes de Gleichen, Alberti Gleichensteinensis filius, directus istius Comitatus Dominus, his omnibus assensit.

* Est hic Erfordia genius, quod res adversas temperantius, quam secundas ferat. Igitur cum viciniam terruisset, redita ferocior adversus Matrem † insurgit, obsequia detrectans. Licentiam à motibus civilibus apprehenderat, inter æmulatorum contentiones ferè per triennium vacante sede. Moguntia benevolis adhortationibus urbem monet, vocatque

E ad

(a) MS. Chron. Erfurtensis. MS. Chron. Biblioth. Cas. hoc anno initiatum putat.

(b) Extant documenta, copias vide in Scripto Erfurtensium adversus Saxoniorum informationem Monasterii in tractatibus pacis exhibito lit. Q. & P.

* MCCLXX
XXV.

Monasterii
novi operis
reparatur.

* MCCLXX
XVI.

Erfordia
emit comi-
tatum Visel-
bacensem.

XXV.

* MCCLXX
XVII.

Insurgit ad-
versus viduam
matrem.

ad obsequium S. Matris : recordaretur in
 quam amplitudinem sub S. Sedis imperio
 creverit certò minuendam, si refractaria
 fiat. Omnem viciniam felicitati ejus in-
 videre, cumque invidiæ comes sit odium
 & nocendi cupido, quomodo nisi Mogun-
 tiæ viribus tuta esse velit? cessasse jam do-
 minio Landgravii Thuringiam, solâ pen-
 urbe Moguntinam libertatem retinente:
 num ancillari velit, cum filia manere pos-
 sit? Nihil hisce mota Urbs, quam nimia
 felicitatis caligo invaserat, quæque non a-
 mat, nisi quem timet. Vicinos Urbis vi-
 res expertos nihil amplius aufuros credi-
 dit. Moguntia ipsâ loginquitate belli sus-
 ficere debere, si precarium Imperium
 habeat: Cætera filiam suæ voluntati relin-
 quendam. Auxerunt animos rebellium
 Moguntina Schismata (a) quæ temporis
 hujus infelicitas varia protrusit. Ipse Hen-
 ricus † Urbem accedit: hæc, ne Domi-
 ni præsentia morositatem corrigeret, pro-
 positam defectionem obsequiis & jureju-
 rando tegit, Henricum demissè recipit,
 qui vicissim privilegiis Civium per literas
 cavet, (b) quas fratris Henrici (fuerat an-
 tea religionis Minorum S. Francisci) hodie
 àppellant. Idem Judicium conservandæ
 paci in Thuringia erexit, ei Vicarium seu
 Capitaneum præfecit, cui duodecim ex
 pro-

*Henricus
 noviter ele-
 ctus Erfor-
 tiam ingre-
 ditur.*

(a) Vide Serarium.

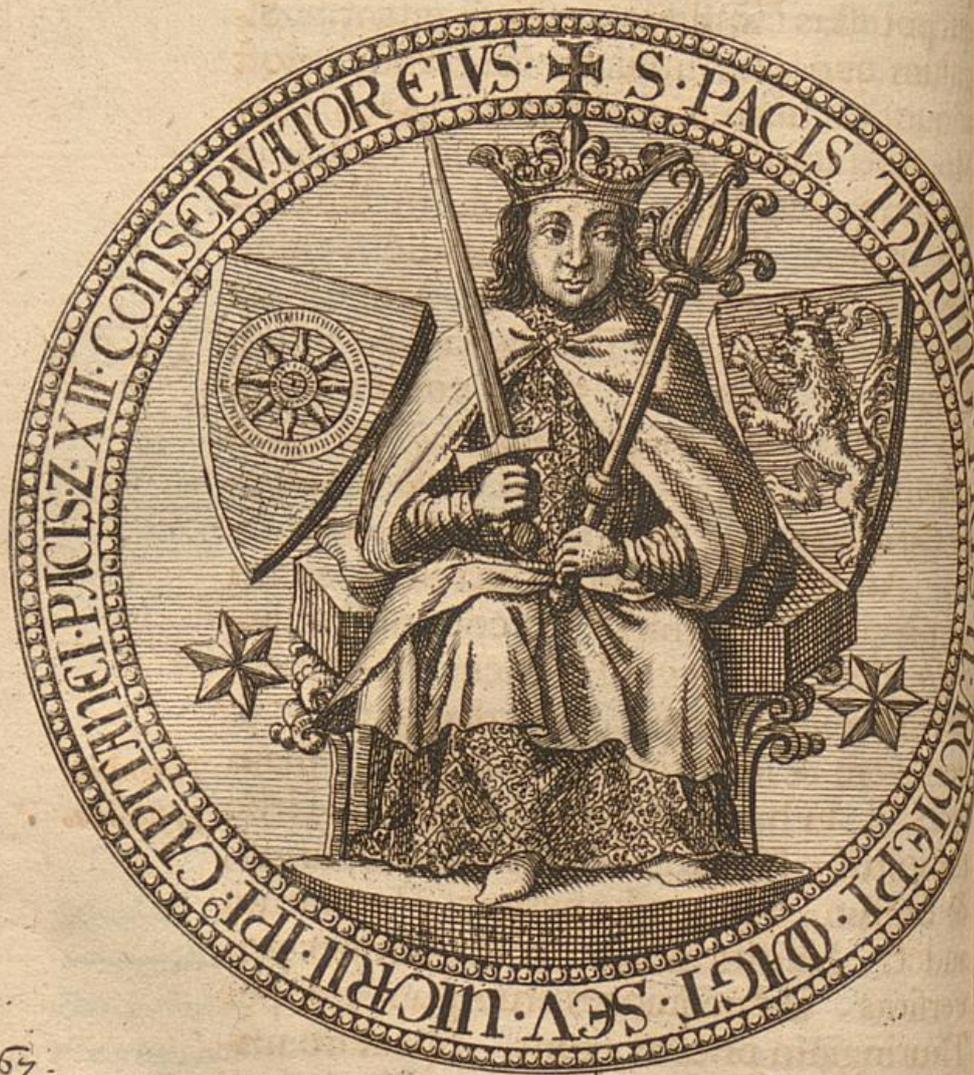
(b) Extat tale documentum, cujus tamen auctoritas in dubio
 est.

ur in
peri
ctari
us in
dium
ogun
m do
pend
ente
e pos
nimit
on a
is vi
credi
li sus
erium
relin
llium
poris
Hen
omi
pro
reju
cipit
teras
at an
nodie
andae
n seu
m ex
pro

dubio

[Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

p. 67.

pr
qu
gi
al
M
in
ca
se
de
Ep
bu
He
fms
jus
ut
ric
ite
be
fec
tu
&
au
ve
Th
lu
m
te
fa
(a)

provinciae proceribus Assessores junxit, qui potestas simul & consilium essent. Sigillum quo jussa munita, sat grande, post aliquot saecula redimendum (a) Archivum Moguntinum asservat, inde acceptum in imagine exhibeo: Caesarem in sede locat isthinc formidabilem gladio, hinc sceptro ornatum. Rota Moguntina dextram, sinistram Thuringiae Leo tenet. Epigraphae solitis istius aevi contractionibus haec refert: *Sigillum pacis Thuringiae Fratris Henrici Archiepiscopi Moguntini, seu Vicarii ipsius Capitanei pacis, & duodecim conservatorum eius.* Ast ferociores jam Erfurtenses quam ut privilegiis delihiri, vel contineri imperio vellent, nam vix Henricus discesserat, iterum exhaustam sedem despiciere, libertatem & licentiam confundere, illam sectari, in hanc incidere: † Hinc in Urbe tumultus: Plebs in Magistratum insurgit, & tantum quisque imperitat, quantum audet. Nec intra moenia se continet perversitas, sed nequiores erumpunt, & per Thuringiam praedas agunt. Spectare malum nonnihil debuit Moguntia, cui mederi ex tempore non poterat, licet autem civilibus dispensationibus exhausta, Caesaris tamen Rudolphi favore potens erat,

E 2

quippe

"A

*Tumultus
Erfordiae.*

(a) Vbi & qua occasione fuerit inventum vid. infr. ad Annum 1463. de reliquo hic ille Henricus est qui militibus quam clero addictior, a quo non illepidi illud Epitaphium accepit: *Nudipes Antistes non curat Clerus ubi stes, si non in Caelis, stes ubicunque velis.*

Quibus com-
pescendis
Moguntinus
Cæsare in-
vocat.
*MCCLXX
XIX.
Rudolphus
I. Erfurtum
venit.
De turbarū
auctoribus
supplicia su-
mit.

quippe hunc felicissimâ omnium electione
per Wernerum (a) ad Imperium promo-
vit, ut suam felicitatem serenissima Do-
mus Austriaca, & Romanum Imperium
serenissimam Domum Moguntiaë debeant
Igitur cum potentior esset Erfordia, quam
ut levibus armis ad officium redigi possent,
temerarios ausus ad Rudolphum defert,
† Gerhardus, (is noviter Elector denun-
ciatus) immorigeros castigari, suæque
restitui obedientiaë rogat. Cæsar S. Sedis
precibus defert, ac Erfurtum armatus
accedit. (b) Sola majestas Urbem terruit.
† Rudolphus apertis portis cum omni de-
missione recipitur. Non mitigavit iram
fera poenitentia, sed Cæsar pro tribunali
sedens in turbarum † auctores inquisivit,
legitimè convicti capitali poenæ extra por-
tam Krempherianam subjecti, octo pri-
mæ dignitatis Senatores publicè in foro
propè curiam decapitati, trunci ibidem
sepulti, capita è curia ferreis clavis affi-
xa, sepulchra muro septa: in medio py-
ramis exsurgit, in quâ vindictæ hujus sta-
tua cum Clypeo, & vexillo rotam in ar-
mis referens omnem posteritatem terret.
Murus (c) ille in nupero tumultu solo æ-
quatus, cum prius atroci Quatuorviri
cæde Rudolphi exemplum rebelles essent
imitati. Pyramis cum statuâ recentior
vide-

(a) Serarius in *Wernero*.

(b) MS. Petrensia Chronica.

(c) Vid. infra ad annum MDCLXIII.

videtur, & secutis annis adscribenda. Rudolphus tabulam erexerat, in qua nocentum crimina legebantur. Clavi autem hodieum visuntur, gladius etiam, quo rebellium resectæ cervices in curia ostenditur. His peractis Cæsar Urbem Gerhar- do conciliat, hic Legatos mittit cum amplissima potestate: Obedientiæ † leges in scriptis concipiuntur, quas hodieum sub nomine Concordatorum Gerhardi habemus. Civitas mulctam octingentarum marcarum argenti pependit. Elector conciliatam sibi Urbem accedit, cum magna festivitate & occurſu publico in vigiliâ S. Thomæ recipitur, ad pacem, & obedientiam superioribus præstandam cives hortatur, acceptisque de hoc promissis denudò cum suis Rhenum ~~h~~petit. * Captus * MCCCXC amœnitate loci Rudolphus, (a) accedentibus etiam vicinæ necessitatibus anno sequenti † redit. Prona ad pompam Civitas ingenti apparatu Cæsarem excipit. Ipse in monasterio S. Petri, aulici à civibus hospitati. Varii tum Principes Rudolphum conveniunt, quos inter Albertus Landgravius, qui largam narrationis seriem infra dabit. Sedecim equites Cæsar creat, (b) prætereà filiam suam Reginam Bohemiæ, & Sororem Saxonie Ducem, quæ visitandi Cæsaris gratiâ venerant, magno apparatu excipit, ac consanguineam

Concordata
Gerhardi.

* MCCCXC
Rudolphus
secundò Erfordiam ascendit.

E 3

neam

(a) MS. Erfurt. Chron.

(b) MS. Chronica Petrensis.

*Suaconsan-
guinea in
monasterio
S. Petri nup-
tias instruit.*

*Erfurtenses
Cæsareanis
iuncti præ-
dones eli-
minant.*

*Plateæ ex
Consilio Ru-
dolphi cate-
nis firman-
tur.*

*Gerhardus
jus monetæ
urbis op-
pignorat.*

(a) MS. Chronica Erfurtensia.

(b) Extant de super documenta.

neam † Duci Clivenſi deſponſat. Epu- lum nuptiale in Petrenſi cœnaculo majore, quod magnum illud eſt ad ambitum, cele- bratur. Rudolphus Salisburgenſium Ar- chiEpiſcopus, qui Cæſari aderat, nup- tam benedixit. Idem, ſolennitatibus per- actis, monaſterium ſacris conciliavit, ſi fortè per tedas jugales, & utriuſque ſexûs multitudinem profanatum fuiſſet. Inte- rim ab iſtâ lue prædonum, † quæ tempore diuturni interregni Germaniam infecerat, nondum plenè purgata erat Thuringia, ſed ex arcibus firmioribus circumjacentes a- gri paſſim infeſtabantur. Juncti ergo Cæ- ſareanis Erfurtenses (a) hinc inde ſexagin- ta prædonum receptacula deſtruunt, iſtis prædonibus quotquot ceperant, decapi- tatis. In unicâ arce Ilmenaw viginti no- vem deprehenſi, ductique Erfordiam, ubi gladii poenâ affecti. Priuſquam diſcede- ret Rudolphus, iterum ad concordiam cives hortatus eſt, & ne per ſeditionem aut tumultum quid periculi accideret, præ- cipuas † plateas catenis claudi ſuaſit; utili ad dividendas turbas conſilio.

XXVI.

*MCCXCI.

* Sic ergo conciliatâ Moguntiaë Erfor- diâ, priſtinâ fide pro communi fortunâ laboratum: cumque Moguntiaë ararium variis difficultatibus exhaustum eſſet, Ger- hardus † jus monetæ (b) Urbi ad annos undecim pro mille marcis argenti eloca- vit.

vit. Præturas Urbicam & Suburbanam Judæis oppignoravit. Extincto Cæsare mox Adolphus penè solo Gerhardi Electoris voto, vel autoritate Cæsar eligitur. * Atrox hic bellum † Thuringiæ in-

tulit : Albertus Landgravius (a) naturalem filium habuit Apez dictum, hunc in ordinato amore profecutus, libentius quàm Fridericum, legitimum filium provinciarum hæredem vidisset; nec animo detecit Apezius, dummodo jura favissent, quæ ut suppleret, mira tentavit Albertus, † & cum difficultates opinione majores occurrerent, ipsam Thuringiam Adolpho Cæsari vendere, quam relinquere Friderico maluit, hinc octennalis calamitas, & bellum. Extrà litis aleam Erfordia spectavit malum : nec vim inde sensit, aut incommoda, nisi quæ vicina bella etiam amicis adferunt. Cæsar Isenaciresidens in gratiam Gerhardi Erfordiæ privilegia confirmavit. Cautius hæc cum Cæsare egit, postquam expectationi contrarius profana & sacra lacescit, ut ipsi etiam Moguntino exofus redderetur.

Senatus (b) sibi † collectandi jus arrogat, à focis singulis pecuniam exigens, deprecabantur multî, sed necessitatem publicam ille prætendens imperata violenter executus est. Gerhardus † Elector ausum inhibet, cumque in civilibus Imperii motibus

E 4

tibus

*MCCXCII
Adolphus
Cæsar in
Thuringia
belligerat
cur?

Albertus
Landgravi-
atum ven-
dit.

XXVII.

Senatum col-
lectarecives
præsumit.

Gerhardus
Elect. in-
hibet.

(a) Chronica Thuringia.

(b) MS. Chron. Petrensis.

* MCCXC
IX.

*Auctoritate
Cæsaris
Fuldæ res
composita.*

Incendia.

* MCCC.
*Erfurt. arcē
XXVIII.
Hopfgarten
expugnant.*

(a) MS. Chron. Erfurt.

tibus arma deficerent, & vires ad coërcendos reluctantes, suo Clero, ne ad sacra exactores admitteret, præcipit. Petrensis & Scotorum Abbates atque Canonici ad S. Severum Archiepiscopi jura observant, ast Mariani Senatui adhærent, simulque ad Curiam Romanam provocant. Indignè tulit hoc Elector, & ultra quinquennium ipsius gratiâ Civitas caruit, * utque dum Albertus Cæsar foederatos suos Fuldam invitaret, † ibique compareret Gerlacus: interveniente Cæsare civitatem in gratiam recepit, ut tamen Clerus Marianus trecentas argenti marcas, cives mille quingentas mulctæ nomine persolverent. Sicque hoc sæculum ad finem, non tamen sine cladibus ignis decurrit, (a) quippe anno nonagesimo in festo Pentecostes fulgure templum omnium Sanctorum incensum, & exustum est: in autumnocentum ædes ad portam S. Joannis deusta. Biennio ab hinc mercatorum pons cum templo S. Ægidii in cineres actus. Anno nonagesimo sexto in foro raparum ignis exortus universam plateam membranariorum prostravit. Post biennium à monte ad Clypeatores usque flamma sævit. Frequens hoc urbi malum est, ligneis parietibus, & tectis uberem materiam præbentibus.

* Sub Adolphi Imperio licentia prædandi recrudit. Arcem Hopfgarten † prædones

dones infederant, Urbi molesti: (a) Hæc armatis civibus illam obsidet, ac post aliquot septimanarum oppugnationem conscendit, arx ipsa solo æquata, prædones triginta novem capti, pœnam ordinariam subierunt. Eos inter plerique nobiles, hinc Urbs multorum in se odia provocaverat, qui civibus hinc inde insidiantes, vel sanguine vel amicitia conjunctos ulciscabantur. * Cumque à comite † de Kirchberg potissimum infestarentur, (b) denuò arma corripunt. Ille junioris Landgravii favore nixus, multis etiam nobilibus in partes suas tractis bellum difficilius effecit. Erfordia ope matris (c) viduæ destituta Mülhusinos † & Northufanos in societatem armorum & foedus invitavit: (d) eò nunc res devenisse, ut comites, & nobiles in perniciem Civitatum jurasse videantur; loqui id continuas prædas, quibus urbes infestarent, nec spoliū amplius videri quod civi adimeretur. Agerent, & pro necessitate communi arma conferrent, vi demandos, qui legibus non possent. Prompta ad hæc Mülhusia dimidietatem civium obtulit. Descendunt etiam in foedus Northufani, atque conclusum, non desistendum ab armis, priusquam hostium arces † Winterberg, Kirchberg, & Greiffenberg

* MCCCIV.
Bellum in
Comitem de
Kirchberg
decernunt.

De foederatis
sibi prospiciunt.

Tres comitis
arces ob-
berg fidensur.

(a) MS. Chron. Erfurt.

(b) Rivand. in Chron. Thuringiæ hoc anno.

(c) Vid. Serar. in Petro ArchiEp.

(d) MS. Chron. Erfurt.

berg expugnatae essent. Vix advenerant concederatorum auxilia, deducitur ex Urbe exercitus, & simul omnes obsidentur: magna fortitudine Mülhusini pugnarunt, sed illi de Northusâ tunc quidem ad nihil erant animosi, (a) propterea cum in caeterorum jocis essent, post paucos dies domum revertebantur. Nihilo segnius continuata obsidio, comeatus ex Urbe magna in copiâ advectus, ac licet frequenter hinc inde armati remearent, attamen ea tam exactâ disciplinâ viarum securitas inviolata mansit, ut nemo vel obulo fuerit spoliatus. Primum expugnatur Kirchberg, quod cum junior Landgravius Fredericus audiret, † offensus multis minis Erfurteneses petiit, cum autem præter illas, ob inimicitias cum Patre Alberto, modicum posset, ab iis contemptui habebatur. Ille assumptis militibus castra obsidentium penetrat, & obsessis in Winterberg succurrit: magnis tripudiis à præsidio receptus, utque ostenderet, quos oppugnarent Erfurteneses, cataphractam suam ex turri arcis exposuit, animos civium remissuros in vanum sperans, si scirent Landgravium peti: † Triumphatum interim de Greiffenberg, atque ipse tandem Landgravius in eam necessitatem adactus, ut liberum sibi discessum pacifceretur, arcem, & reliquos oppugnantis dederet. Devictæ arces Winterberg

*Junior Lād-
gravius de-
fensionem
comitis sus-
cipit.*

*Nihilomi-
nus arces
captae.*

(a) MS. Chron. Erfurt. hoc anno.

berg & Kirchberg solo æquata, Greiffenberg sufficiente præsidio firmatum, idque nonnisi anno hujus sæculi decimo quarto (a) humilianti se per legatos Comiti restitutum est.

Interim Petrus † Elector Moguntinam Sedem conscendit, atque digno Electore comitatu Erfordiam adit, (b) ubi splendè ab omni Civitate exceptus subjectionis sponsonem acceptat.

Perpetua fuit inter Fridericum † & Urbem æmulatio, & quoniam illi cum Alberto Patre lis erat, hujus partes Erfordia tenuit. * (c) Juniori Landgravio Rinkleben, Hasleben, † & Sommerdam, tunc Swarceburgensium comitum, extorsit.

Ipse Cæsar Albertus Imperio vindicans, quæ antecessor Adolphus emerat, Friderici adversarius, & hostis: (d) sed cum hic cœde præveniretur, Patrem filius potissimâ provinciæ parte exuit. Ille igitur Erfordiam † fugit, (e) ubi cum Civitate de alimentis sibi, & duodecim ministris ad vitam præbendis paciscitur, † cumque pecunia deficeret, pagos circà Urbem, cujus beneficio hæctenus defenderat, partim vendit, partim in solutum cedit: illi sunt, qui Gotham versus in

Petrus novus Elector
XXIX.

Erford. ingreditur & Homagium excipit.

XXX.

Discordia inter patrem & filium

* MCCC VIII.

Erfordia patri adversus filium adsistit.

Pater Albertus à filio Landgraviatu exuitus Erfordie degit.

de alimentis cum senatu paciscitur.

(a) MS. Chron. Petrense.

(b) MS. Chron. Petrensis.

(c) MS. Chron. Erfurt.

(d) Chronica Thuringiæ hoc anno.

(e) MS. Chron. Erfurt. & Chron. Thuringiæ.

montanis jacent. Auxit hoc Friderici
 ram, necrata voluit parentis facta. V.
Major cà- gesimo nono septembris (a) major campa-
pana Erfur- na fundebatur, † quæ post duo sæcula
tenfis fusa. flammis periit, hodiè in paris elegantia
 Mariam gloriosam transfusa, famâ per
 *MCCCIX. Europam celebris. * Fridericus † per le-
Junior Lād. gatum alienata à parente repetit, sed re-
ab urbe, ac- nuit Erfordia; ille arcibus circum circa mi-
cepta à pa- lite repletis vias intercludit & comeatum.
tre repetit. † Cives magnis animis erumpunt, arcem
Hinc bellū. Andisleben in palustri planitie sitam obli-
 dent, quâ expugnatâ, trucidatoque præ-
 sidio, arcem Udestatensem aggrediuntur,
 nec illa civium armis resistit, sed expugna-
 ta diruitur. Landgravius † armis se impa-
 rem videns ad astum recurrit. (b) Frustrâ
Landgraviū sanguinem humanum fundi, ubi jura su-
stratagemā. persunt, nominandos utrinque viros in-
 tegros, qui legibus controversiam diri-
 mant, locum judicii Mittelhusium offert.
 Adest dicto die Fridericus cum suis; urbi-
 ci maximo numero veniunt, quibuscum
 Clerus quasi ad devotionem procedebat,
 ut duplici munimento ense & stolâ adver-
 sus insidias, si quæ laterent, tutarentur.
Eluditur. † Quo viso Landgravius fugit, incertum
 metu, vel quod insidiarum spes elapsa ef-
 fet. Numerum illum & pompam injuri-
 am interpretatus, ac fraudem: quorsum
 enim

(a) MS. Chron. Erfurt. vide infra ad annum 1497.

(b) Dict. Chron. Erfurt.

enim tanta virorum copia duceretur ad
 iudicium, nisi ut hoc everso adversarium
 vi opprimerent? nullam se fraudem me-
 ditatos professi Erfurtenses, utque inno-
 centiam suam probarent, aliam diætam
 indicunt, cum promisso, pauciores in eâ
 comparituros. Vates erant propriæ cla-
 dis. Procedunt ex Urbe cum mediocri
 manu, Fridericus ex insidiis † hinc inde
 milites absconderat, qui dato signo erum-
 punt, & ad mœnia usque urbicos repel-
 lunt. Pauci evaserant, reliqui non ense
 sed fustibus interfecit. Jura gentium vio-
 lata Civitas † queritur, Mulhusinis, &
 civibus de Northusen iniquitatem rei nun-
 ciat, invitatque ad vindictam, stipendia
 etiam promittit ex divite ærario. Fuit
 tunc Landgraviæ multum infensus Her-
 mannus comes Vinariensis & de Orlemün-
 dâ, illum exercitui suo Ducem Erfordia
 præficit, conducit milites in Franconiâ,
 Eichsfeldiâ, Hassiâ, & Buchoniâ. In-
 gens exercitus in Friderici provincias ef-
 funditur, † & quoniam atrocis injuriæ
 vindices mittebantur, ingentes clades in-
 ferebant: non ab imbelli ætate, & sexu,
 non à sacris abstinebatur. Difficulus crimen
 deponitur, cui lucrum subest; cives sa-
 crilegiis assueti, facinus in Urbem por-
 tant, (a) & qui patrios lares violare non
 ausi, Sacerdotes, † ac utriusque Ecclesiæ
 Canonicos infestant. Nec prætextus de-
 fuit:

*Erfurtenses
 ex insidiis
 ceduntur.*

*Erfurtenses
 vindictam
 intendunt.*

*Vices re-
 pendunt.*

*Cives clerici
 spoliant.*

(a) MS. Chron. Erfurt.

fuit : tot millibus hæctenus , & sanguine
 civium Urbis incolumitatem stetit , in
 mul pro clericis pugnari , æquum proinde
 ut onera cum reliquis ex æquo subeant
 Illi privilegia sua prætendunt , nec esse
 quod exigant ab iis , qui toti propitiando
 Numini pro populo incumbunt. Parum
 armatos sedavit , spoliis , quam oratione
 magis assuetos. Ædes Canonicorum
 contractæ spoliantur , & quod in hostilibus
 terris nefas , hic intrâ mœnia perpetra-
 tur. Graviter † hoc facinus Electorem
 Petrum offendit , qui hæctenus Urbem in
 gratia Cæsaris conservârat , ut eo dissimu-
 lante sic armis inolescere per Thuringiam
 potuerit. Subtraxit consilia pariter & o-
 pem Elector , damni reparationem & in-
 juriarum pœnas pro Clero poscens. Cum
 igitur † facinoribus arma cœdassent , ali-
 quoties cœsi sunt Erfurtenses , ut campi
 etiam cedere , & ad mœnia fugere cogere-
 rentur. Landgravius amplectens fortu-
 nam fugientes insequitur , ipsamque Ur-
 bem † obsidet. (a) Statim primo adven-
 tu Canales , qui aquam ad montem D. Pe-
 tri & salientem leoninum fontem dedu-
 cunt , devastat. Castra in monte S. Cy-
 riaci figit ; ac ne ab eruptionibus periculum
 immineret , Hochemii munimentum
 ex arboribus contextum erigit. Sed lati-
 or Urbs erat , quam ut exercitu Friderici
 cingeretur. Cum ergo tantum ab uno la-

*Hinc offer-
 sam Electo-
 ris incurrüt*

*Et ab hosti-
 bus cædun-
 tur.*

*Urbs fru-
 strâ obside-
 tur.*

(a) MS. Chron. Erfurt.

tere hostis esset, frequentior ibi defensio
insultantes facile repulit. Landgravius
cum nullo successu pugnaret, devastatis
prius omnibus in Bruleto (nec enim tunc
vallum ad montis penè radicem, ut ho-
diè, decurrit, sed eo muro, qui suburbia
distinguit, urbs defendebatur) obsi-
dionem post quindecim dies
solvit.

